

Plan van Aanpak – *Kleinschalige asielopvang*

Gemeente De Fryske Marren

Opdrachtnemer:

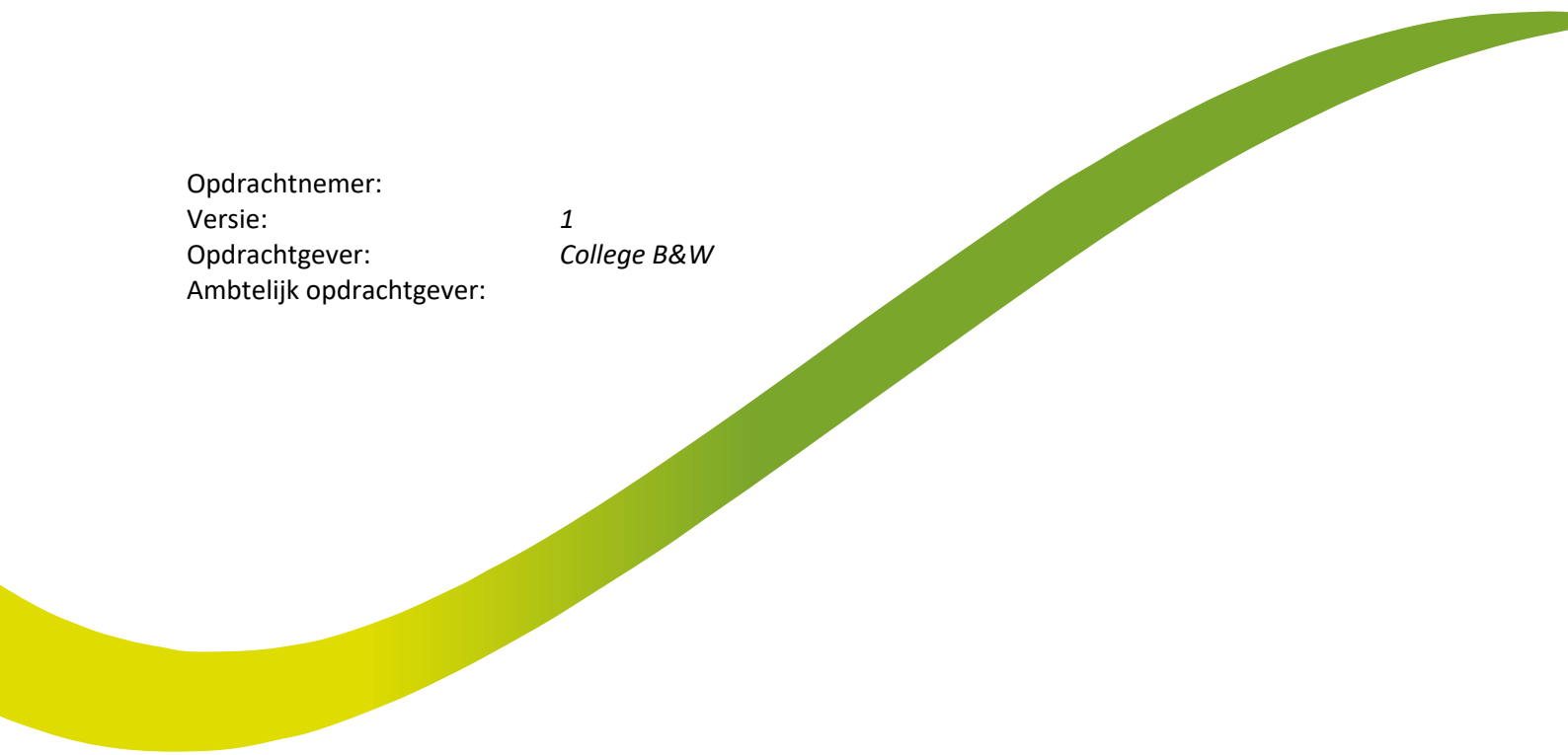
Versie:

Opdrachtgever:

Ambtelijk opdrachtgever:

1

College B&W

Samenvatting

De gemeenteraad van De Fryske Marren heeft op 11 maart 2024 een motie¹ aangenomen om kleinschalige asielopvang binnen de gemeente mogelijk te maken. Op 23 april 2025 heeft de gemeenteraad de startnotitie voor het opstellen van een Plan van Aanpak voor het faciliteren van kleinschalige asielopvang in De Fryske Marren (Z.806174)² vastgesteld. Dit Plan van Aanpak geeft uitvoering aan die motie en aan de startnotitie en beschrijft op welke wijze de gemeente de verdere uitwerking van kleinschalige asielopvang zorgvuldig, gefaseerd en binnen de wettelijke kaders wil vormgeven. Daarbij vormen de lokale werkdefinitie, de locatiecriteriën, de COA-kaders en de lessen uit eerdere ervaringen de inhoudelijke basis voor het vervolg. De nadere uitwerking van communicatie en participatie is opgenomen in het bij dit Plan van Aanpak behorende communicatie- en participatieplan.

Onder kleinschalige asielopvang wordt in dit Plan van Aanpak verstaan: opvang in locaties tot 150 opvangplaatsen en uitvoerbaar binnen de kaders van de Spreidingswet en de richtlijnen van het COA.

Het plan is kaderstellend. Het bevat uitgangspunten, randvoorwaarden, locatiecriteriën, procesafspraken en bestuurlijke beslismomenten, maar nog geen keuze voor concrete locaties, vergunningverlening of realisatie. Die onderdelen volgen in een afzonderlijk vervolgtraject, nadat de raad dit Plan van Aanpak heeft vastgesteld. De kern van het plan is daarmee dat het een bestuurlijk en inhoudelijk afwegingskader biedt voor de verdere verkenning van kleinschalige opvang in De Fryske Marren.

Kern van de aanpak

Thema	Belangrijkste uitkomst	Betekenis
Proces & Raad	Het Plan van Aanpak beschrijft een zorgvuldig en gefaseerd proces, met duidelijke bestuurlijke momenten voor de raad.	De raad blijft tijdig betrokken bij vervolgstappen en besluitvorming.
Analyse & lessen	Lessen uit eerdere opvangervaringen, waaronder Balk zijn verwerkt in de aanpak.	Hierdoor ontstaat een beter onderbouwde basis voor de verdere uitwerking van opvangvormen en latere locatieafwegingen.
Kleinschalige opvang	Het plan werkt een lokale definitie en uitgangspunten voor kleinschalige opvang uit.	Er ontstaat een helder kader voor de verdere uitwerking van opvangvormen die passen bij de schaal en identiteit van de Fryske Marren.
COA-kaders	Relevante COA-richtlijnen zijn vertaald naar randvoorwaarden voor omvang, begeleiding, voorzieningen en beveiliging.	De verdere uitwerking sluit aan op praktische uitvoerbare opvangvormen.
Spreidingswet	Structurele opvang, dat wil zeggen opvang die vijf jaar of langer beschikbaar is, met mogelijkheid tot tijdelijke schil, conform provinciale taakstelling.	De aanpak is juridisch ingebed en bestuurlijk uitlegbaar binnen de gemeentelijke opvangopgave van circa 273 plaatsen.
Participatie (Wisselwerk-principe) en communicatie	Het plan beschrijft een gefaseerde communicatie- en participatieaanpak conform het Wisselwerk-principe. Fase 1 betreft de informatiefase tot en met de	In fase 1 staat informeren centraal. In fase 2 worden inwoners geïnformeerd over het locatievoorstel en kunnen zij vragen, zorgen en aandachtspunten inbrengen of inspreken

¹ [Moasje lytse azc's - wizige moasje - FNP GL-PvdA CDA CU D66](#)

² [Startnotitie kleinschalige asielopvang](#)

	vaststelling van het Plan van Aanpak. Fase 2 betreft de periode tussen de openbaarmaking van het collegeadvies over de locatiekeuze en het besluit van de gemeenteraad. Fase 3 betreft de uitwerkingsfase na het raadsbesluit over de locatie(s).	via het Petear; de gemeenteraad besluit over de locatiekeuze. In fase 3 kunnen betrokkenen meepraten over de verdere uitwerking en inpassing van de gekozen locatie(s). Daarbij zijn transparantie, verwachtingsmanagement en een duidelijke afbakening van invloed belangrijke uitgangspunten.
Locatiecriteria	Het plan sluit aan bij de criteria van het COA voor capaciteit, ruimtelijke inpasbaarheid, leefbaarheid, voorzieningen, flexibiliteit en juridische haalbaarheid.	Het vormt daarmee een bestuurlijk afwegingskader voor de latere verkenning en beoordeling van kansrijke locaties.

Daarmee ontstaat een helder vertrekpunt voor de verdere uitwerking en latere locatieafweging. Na vaststelling van het Plan van Aanpak start een afzonderlijk vervolgtraject voor de locatieverkenning en de voorbereiding van de realisatiefase.

Belangrijkste mijlpalen

De opgave wordt in drie fasen uitgewerkt: een informatiefase tot vaststelling van het Plan van Aanpak, een fase van locatiekeuze en een fase van verdere uitwerking na het raadsbesluit over de locatie(s).

Belangrijkste risico's en aandachtspunten

1. Wijzigingen in landelijke kaders, zoals de Spreidingswet of COA-richtlijnen, kunnen gevolgen hebben voor uitgangspunten en verdere uitwerking.
2. De beëindiging en ontmanteling van de opvanglocatie in Balk leidt tot een tijdelijke terugval in beschikbare opvangcapaciteit binnen De Fryske Marren.
3. Kleinschalige opvang kan extra uitvoerings- en financiële druk met zich meebrengen, bijvoorbeeld door hogere kosten voor beheer, beveiliging, vervoer en afstemming. Ook kan dit zorgen voor extra druk op onze politie capaciteit.
4. Onderwijsvoorzieningen, ruimtelijke procedures en maatschappelijke onrust rond mogelijke locaties vragen in het vervolgproces om zorgvuldige afweging, tijdige voorbereiding en heldere beheersmaatregelen.

Dit Plan van Aanpak biedt daarmee een bestuurlijk en inhoudelijk kader voor de verdere uitwerking van kleinschalige asielopvang in De Fryske Marren. Het maakt duidelijk welke uitgangspunten gelden voor de locatiekeuze, welke lessen en randvoorwaarden daarbij worden gehanteerd en op welke momenten de raad, inwoners en andere belanghebbenden in de vervolgfase worden geïnformeerd en betrokken.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Inhoudsopgave	4
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding/probleemstelling	6
1.2 Doelstelling van het project.....	6
1.3 Beoogd resultaat	6
2 Kaders en afbakening	8
2.1 Historie en lessen.....	8
2.2 Informatie, kaders en ervaringen COA	8
2.3 Werkdefinitie kleinschalige opvang.....	10
2.4 Afbakening en scope.....	11
2.5 Proces en vervolg.....	11
2.6 Bestuurlijke en juridische kaders	12
3 Plan van Aanpak	13
3.1 Inventarisatie bestaande situatie	13
3.1.1 Huidige situatie	13
3.2 Spreidingswet	13
3.2.1 Spreidingswet: structurele en tijdelijke opvang.....	14
3.3 Lokale randvoorwaarden	14
3.4 Locatiecriteria	14
3.4.1 Capaciteit en omvang	15
3.4.2 Ruimtelijke en functionele randvoorwaarden	15
3.4.3 Sociale en maatschappelijke randvoorwaarden	16
3.4.4 Bewonerssamenstelling en plaatsing	16
3.4.5 Duur, inzetbaarheid en flexibiliteit	16
3.4.6 Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden	17
3.4.7 Locatieonderzoek.....	17
3.4.8 COA-ervaringen als kwaliteitsoverwegingen voor locatiekeuze	17
3.4.9 Afwegingskader alternatieve scenario's	18
3.5 Opbrengst	20
4 Risicomanagement: identificatie risico's en beheersmaatregelen.....	21
4.1 Risico's en interventies met betrekking tot inhoud.....	21
4.2 Risico's en interventies met betrekking tot proces, voortgang en resultaat.....	22
5 Communicatie.....	23
5.1 Stakeholders en participatie	23
5.2 Externe communicatie.....	23
5.3 Planning en mijlpalen	25
6 Vervolg.....	26
6.1 Vervolg na vaststelling van het Plan van Aanpak	26
6.2 Betrokkenheid van raad en inwoners.....	26
6.3 Evaluatie en leerpunten.....	26
Bijlage A – Overzicht Wet- en Regelgeving & COA-kaders kleinschalige opvang	27
1. Spreidingswet (2024).....	27

DE FRYSKE MARREN

2. COA-kaders voor kleinschalige opvang (2023–2025)	27
2.1 Algemene kenmerken kleinschalige opvang.....	28
2.2 Afhankelijkheid van nabijheid van een asielopvang	28
2.3 Bewonersselectie en samenstelling van opvang	29
3. Advies COA over schaalgrootte en kwaliteit van opvang	29
4. Lokale juridische randvoorwaarden	30
Bijlage B – Communicatie- en participatieplan.....	31
1. Inleiding	31
2. Uitgangspunten communicatie en participatie	31
3. Doelgroepen	33
4. Drie fases	34
4.1 Fase 1: informatiefase	34
4.2 Fase 2: locatiekeuze.....	35
4.3 Fase 3: uitwerking.....	37
5 Evaluatie	39

1 Inleiding

Dit plan beschrijft hoe de gemeente, conform de in de raadsvergadering van 23 april 2025 vastgestelde startnotitie, uitvoering geeft aan de motie van 11 maart 2024 over kleinschalige asielopvang. Het plan is procesmatig van aard en richt zich op uitgangspunten, aanpak en besluitvorming.

Het volgt de vaste structuur van een gemeentelijk projectplan: (hoofdstukken 1 t/m 6). Het plan beschrijft daarbij ook op hoofdlijnen de vervolgstappen richting locatiekeuze, besluitvorming en realisatie. De uitwerking van locatiekeuze, vergunningverlening en realisatie maakt geen onderdeel uit van dit plan en wordt ondergebracht in een afzonderlijk vervolgtraject met eigen besluitvorming.

1.1 Aanleiding/probleemstelling

De aanleiding voor dit plan ligt in de startnotitie Plan van Aanpak kleinschalige asielopvang, waarin is uitgewerkt hoe De Fryske Marren opvang wil bieden, in kleinschalige vorm, zorgvuldig en met nadrukkelijke betrokkenheid van de inwoners en raad.

Eerdere trajecten rond asielopvang laten zien dat transparantie, heldere communicatie en een zorgvuldig proces essentieel zijn voor maatschappelijk draagvlak en bestuurlijke besluitvorming. De raad heeft daarom expliciet aangegeven stap voor stap te willen worden meegenomen in de ontwikkeling en uitvoering van de opvangopgave.

1.2 Doelstelling van het project

Het doel van dit project is het opstellen van een duidelijk, uitvoerbaar en zorgvuldig onderbouwd Plan van Aanpak waarmee De Fryske Marren invulling kan geven aan kleinschalige asielopvang binnen de wettelijke kaders en de lokale context.

Het plan beschrijft concreet:

- een heldere en lokaal toepasbare definitie van kleinschalige opvang;
- de stappen, keuzes en besluitmomenten die leiden tot één of meerdere geschikte opvanglocaties;
- de Spreidingswet, landelijke regelgeving en COA-kaders;
- de wijze waarop raad, inwoners en partners worden betrokken volgens het Wikselwurk principe;
- de hoofdlijnen van de vervolgfase, waaronder locatieverkenning, bestuurlijke besluitvorming, vergunningverlening en voorbereiding van de realisatie.

Lange termijn:

De gemeente streeft naar een structurele en samenbindende aanpak op vaste locaties, waarin opvang bijdraagt aan een sterke, betrokken gemeenschap en aan een veilige en zorgzame leefomgeving voor iedereen.

1.3 Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat van dit project is een gedragen en bestuurlijk vastgesteld Plan van Aanpak waarmee De Fryske Marren richting kan geven aan de verdere uitwerking van kleinschalige asielopvang. Het plan bevat de definitieve locatiecriteria en juridische randvoorwaarden en verwijst naar de definitie van kleinschalige opvang in hoofdstuk 2. Het vormt daarmee het kader voor het vervolgtraject, maar bevat geen besluit over concrete locaties, vergunningverlening of realisatie. Wel maakt het plan inzichtelijk welke

vervolgstappen daarna aan de orde zijn en op welke wijze deze in een volgende fase nader worden uitgewerkt.

2 Kaders en afbakening

Dit hoofdstuk beschrijft de inhoudelijke en bestuurlijke kaders waarbinnen dit Plan van Aanpak wordt uitgevoerd. Het maakt duidelijk welke uitgangspunten gelden, wat de lokale werkdefinitie is en waar de grenzen van het project liggen.

2.1 Historie en lessen

In combinatie met de landelijke kaders en richtlijnen voor kleinschalige opvang ontstaat een realistisch beeld van wat voor De Fryske Marren organisatorisch, juridisch en maatschappelijk haalbaar is.

- Tijdige, transparante communicatie is cruciaal voor het creëren en behouden van maatschappelijk draagvlak.
- Heldere kaders rondom locatiekeuze, bijvoorbeeld de minimale en maximale omvang, afstand tot openbaar vervoer en supermarkt, en een heldere en transparante procedure met vaste stappen zoals definitie, scopebepaling en raadsbesluit, kunnen de besluitvorming versnellen.
- De ervaring in Balk laat zien dat het instellen van een klankbordgroep, met vertegenwoordigers uit de lokale gemeenschap en partners zoals het COA, de politie en andere betrokken organisaties, kan bijdragen aan het vroegtijdig signaleren en bespreken van knelpunten rond leefbaarheid, veiligheid, communicatie en praktische uitvoering. Daarbij kan het gaan om bijvoorbeeld verkeersdruk, overlast, bereikbaarheid, meldingen, sociale inpassing, informatievoorziening en de dagelijkse organisatie rondom de opvang. De klankbordgroep kan zowel in de voorbereidingsfase als na opening van het azc worden ingezet.
- Daarnaast blijkt dat het werken met tijdelijke vergunningen, in combinatie met langdurige procedures, de discussie telkens opnieuw oproept, met name op het moment dat een verlenging aan de orde is. Dit leidt tot onrust in de omgeving en vraagt ambtelijk om een aanzienlijke inzet.
- Eerdere locatieverkenningen laten zien dat tijdige, transparante communicatie, een klankbordgroep met lokale en maatschappelijke partners en duidelijke kaders rond locatiekeuze belangrijk zijn om knelpunten vroegtijdig te signaleren en maatschappelijke onrust te beperken.
- Samenwerking met partners zoals COA en lokale belangenorganisaties is essentieel.

Het voorliggende Plan van Aanpak sluit bewust aan bij bovenstaande ervaringen door kleinschalige opvang als uitgangspunt te nemen en dit nader uit te werken in een zorgvuldig en gefaseerd proces.

2.2 Informatie, kaders en ervaringen COA

Het COA hanteert voor kleinschalige opvang als uitvoeringsuitgangspunt een omvang van doorgaans tot 150 bewoners. Bewoners wonen in zelfstandige eenheden en maken gebruik van lokale voorzieningen, zoals onderwijs, bibliotheek, sport, welzijn of zorg of van de voorzieningen van een hoofdlocatie / dienstencentrum. Daarnaast kan bij meerdere kleinschalige locaties één van de locaties als dienstencentrum fungeren. Dit blijft altijd maatwerk. Bij locaties met meer dan 100 bewoners wordt permanente beveiliging ingezet. Deze uitgangspunten zijn operationeel van aard en worden door de gemeente betrokken bij locatiekeuze, ruimtelijke inpassing en vergunningverlening.

Het COA beschrijft drie varianten van kleinschalige opvang:

Variant	Voorwaarden	Belangrijkste kenmerken
Diensten- centrum	Geen asielopvang (hoofdlocatie) binnen redelijke afstand.	- Begeleiding, zorg, taal en dagbesteding op de locatie; - COA bezoekt de locatie regelmatig; - beveiliging in overleg, bij >100 bewoners permanent; - gemeente verantwoordelijk voor de organisatie van onderwijs, waaronder plaatsing op (nieuwkomers)scholen, toezicht op de leerplicht en (indien nodig) het organiseren van tijdelijke onderwijsvoorzieningen en leerlingvervoer; - locatie ligt binnen maximaal 45 minuten reistijd (OV) van een ander zelfstandige (kleinschalige) locatie; - kleinschalige locatie die fungeert als dienstencentrum voor meerdere opvanglocaties.
Dependance van een hoofdlocatie Of diensten- centrum	Asielopvang (hoofdlocatie/ dienstencentrum) binnen 45 minuten openbaar vervoer (OV);	- Begeleiding, zorg, taal en dagbesteding via de hoofdlocatie / dienstencentrum (asielopvang); - COA bezoekt de locatie regelmatig; - beveiliging in overleg, bij >100 bewoners permanent; - gemeente verantwoordelijk voor de organisatie van onderwijs, waaronder plaatsing op (nieuwkomers)scholen, toezicht op de leerplicht en (indien nodig) het organiseren van tijdelijke onderwijsvoorzieningen en leerlingvervoer; - locatie ligt binnen maximaal 45 minuten reistijd (OV) van de hoofdlocatie of dienstencentrum; - Het dichtstbijzijnde asielopvang moet worden meegewogen om te beoordelen of een dependancevariant haalbaar is.
Zelfstandige kleinschalige locatie	Geen asielopvang (hoofdlocatie/ dienstencentrum) binnen redelijke afstand.	- het COA zet ambulante begeleiding in: medewerkers van het COA bezoeken de locatie regelmatig voor begeleiding en ondersteuning van bewoners; - beveiliging is maatwerk, bij >100 bewoners permanent; - intensieve afstemming over gebruik van lokale voorzieningen; - zorg wordt gefinancierd door COA en regionaal georganiseerd; - de gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor het organiseren van passend onderwijs en het toezicht op de leerplicht. Bij een zelfstandige kleinschalige locatie vraagt dit om een zwaardere en meer maatwerkgerichte inzet, waaronder (indien noodzakelijk) het organiseren van tijdelijke onderwijsvoorzieningen (zoals een dependance van een nieuwkomersschool of een mobiele onderwijsvoorziening), maatwerkafspraken via het samenwerkingsverband passend onderwijs en het regelen van leerlingvervoer.

COA-ervaringen en leerpunten

Op dit moment heeft het COA nog geen uitgekristalliseerde standaardervaringen of uniforme pilots voor deze specifieke vorm van kleinschalige opvang. Voor in de vervolgfase, worden (mogelijke) beschikbare

praktijkinzichten en lessen uit vergelijkbare locaties benut bij de verdere uitwerking. Daarbij blijft lokaal maatwerk noodzakelijk.

Onderwijs en leerplicht (gemeentelijke verantwoordelijkheid)

Onderwijs en leerplicht vallen ongeacht de gekozen variant onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Dit omvat plaatsing op nieuwkomersscholen, toezicht op de naleving van de leerplicht en, indien de situatie daarom vraagt, het treffen van tijdelijke onderwijsvoorzieningen en het regelen van leerlingvervoer. Afstemming hierover vindt plaats met schoolbesturen, het COA en regionale onderwijspartners.

Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) (gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid)

De gemeente heeft de wettelijke verplichting om een VVE-aanbod te organiseren om onderwijsachterstanden te verkleinen. In De Fryske Marren behoren nieuwkomers tot de doelgroep voor de VVE-indicatie. De gemeente kan de organisatie van VVE-aanbod voor peuters in of nabij de (kleinschalige) asielopvang faciliteren en daarvoor afspraken maken met een kinderopvangorganisatie of andere VVE-aanbieder. Indien VVE op de opvanglocatie zelf wordt gerealiseerd, gebeurt dit in nauwe afstemming tussen COA, gemeente en VVE-aanbieder, waarbij het COA zeggenschap houdt over de ruimtes en voorzieningen op de locatie.³

2.3 Werkdefinitie kleinschalige opvang

Op basis van de hiervoor beschreven historie, ervaringen en uitvoeringskaders hanteert De Fryske Marren de volgende werkdefinitie voor dit Plan van Aanpak. Aan deze definitie kunnen geen rechtstreekse rechten of plichten worden ontleend.

Kleinschalige opvang is opvang met een omvang tot 150 opvangplaatsen en in lijn met de Spreidingswet en de geldende COA-kaders.

De term kleinschalige opvang is in De Fryske Marren een bestuurlijk begrip dat voortkomt uit de motie van de gemeenteraad. De raad heeft daarbij aangegeven dat zeer grootschalige opvang niet passend wordt geacht binnen de schaal en structuur van de gemeente en dat de oplossing gevonden moet worden in kleinschalige opvang. De exacte omvang is niet vooraf vastgelegd en moet in de vervolgfase nader worden ingevuld.

De uiteindelijke besluitvorming over het aantal opvangplaatsen per locatie en de verdeling van de totale gemeentelijke opvangcapaciteit vindt op een later moment plaats door de gemeenteraad, binnen de wettelijke kaders van de Spreidingswet en op basis van het vastgestelde Plan van Aanpak. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de vaste structurele opvangcapaciteit en eventuele aanvullende flexibele opvangvormen.

Daarnaast geldt dat op de locatie in Balk op dit moment 301 bewoners verblijven, terwijl voor De Fryske Marren tot en met december 2026 een opgave van 301 opvangplekken geldt en voor 2027-2028 een indicatieve opgave van 273 opvangplekken is opgenomen.

³ [Voorschoolse educatie voor peuters in de asielopvang – handreiking voor gemeenten, COA, JGZ en kinderopvang](#)

Kleinschaligheid: betekenis en beperkingen

Kleinschalige opvang is bedoeld om opvang op een beheersbare en lokaal passende wijze vorm te geven. Daarbij gelden onder meer de volgende aandachtspunten:

- beperkte begeleiding kan impact hebben op welzijn en integratie;
- een passende daginvulling en structuur zijn essentieel voor rust en stabiliteit;
- de nabijheid van lokale voorzieningen, zorgstructuur en bereikbaarheid zijn van belang.

De hiervoor beschreven definitie en uitgangspunten vormen een kader voor verdere uitwerking. Zij houden nog geen concrete besluitvorming in over specifieke opvanglocaties of de precieze aantallen per locatie, maar bieden wel een heldere basis voor de invulling van de wettelijke opvangtaak van de gemeente binnen de Spreidingswet.

2.4 Afbakening en scope

Startnotitie	Plan van Aanpak	Vervolg
A. Principebesluit nemen	Kaders, werkdefinitie en bestuurlijke uitgangspunten	
B. Vaststellen proces	Procesinrichting, rollen, planning en besluitmomenten	
C. Adviseren over locatiekeuze	Afwegingskader en criteria	Selectie en onderzoek van locaties
D. Definitief besluit nemen		Vorbereiding van bestuurlijke besluitvorming over locatiekeuze
E. Realiseren locatie		Vervolgtraject, ruimtelijke procedures, bestuursovereenkomst en realisatie

Binnen de scope van dit Plan van Aanpak vallen de uitwerking van de kaders, het afwegingskader, de procesinrichting en de communicatie- en participatieaanpak. Buiten de scope van dit plan vallen de voorbereiding van vervolgkeuzes, ruimtelijke procedures, bestuursovereenkomst, concrete locatiekeuzes, vergunningverlening, realisatie, exploitatie en noodopvang.

2.5 Proces en vervolg

Deze afbakening en dit kader vormen de basis voor de scopebepaling in dit Plan van Aanpak. Daarin wordt vastgelegd welke aspecten van kleinschalige opvang binnen dit project worden onderzocht, met als doel een afwegingskader op te stellen voor besluitvorming over één of meer geschikte opvanglocaties die aan deze definitie en de bijbehorende kwaliteitseisen voldoen.

Daarbij is in ieder geval voorzien in:

- een heldere beschrijving van de stappen en besluitmomenten;
- uitgewerkte criteria voor de locatieverkenning, als voorbereiding op het vervolgtraject;
- een concrete uitwerking van communicatie en participatie;
- en een duidelijke planning, rolverdeling en evaluatiekader.

Op basis daarvan ontstaat een bestuurlijk gedragen en uitvoerbaar kader voor het vervolgtraject richting locatieverkenning, vergunningverlening en realisatie.

2.6 Bestuurlijke en juridische kaders

Dit plan beschrijft hoe de gemeente, conform de in de raadsvergadering van 23 april 2025 vastgestelde startnotitie, uitvoering geeft aan de motie van 11 maart 2024 over kleinschalige asielopvang. Het plan is procesmatig van aard en richt zich op uitgangspunten, aanpak en besluitvorming.

Het Plan van Aanpak wordt uitgevoerd binnen de landelijke wet- en regelgeving en de kaders van het COA. Daarbij zijn de Spreidingswet, de beleidsmatige en uitvoeringskaders van het Rijk⁴ en het COA (bijlage 2 en 3), evenals de gemeentelijke bevoegdheden richtinggevend voor de verdere uitwerking. Deze kaders zijn richtinggevend, maar kennen geen vaste blauwdruk; maatwerk per locatie blijft noodzakelijk. Het plan is kaderstellend en bevat geen besluiten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Concrete besluiten over locaties, vergunningverlening en uitvoering worden in vervolgfases genomen en volgen de daarvoor geldende wettelijke procedures.

De gemeenteraad is bevoegd om bestuurlijke keuzes te maken over omvang, fasering en locatiekeuze, mede op basis van lokale uitgangspunten. De uitvoerbaarheid van varianten wordt in samenspraak met het COA beoordeeld (zie bijlage A voor de volledige juridische en beleidsmatige onderbouwing).

⁴ [Keuzehulp bij opvang voor gemeenten](#)

3 Plan van Aanpak

In dit hoofdstuk wordt de inhoudelijke basis van het Plan van Aanpak uiteengezet. Het hoofdstuk beschrijft de lessen uit eerdere opvangervaringen, de relevante wet- en regelgeving, de randvoorwaarden en de criteria die richting geven aan de verdere verkenning van kleinschalige opvanglocaties. Het plan is procesmatig van aard. Het biedt richting voor de vervolgstappen in het proces, maar bevat geen besluiten over concrete locaties, vergunningverlening of realisatie.

3.1 Inventarisatie bestaande situatie

Een belangrijke basis voor deze analyse zijn de lessen uit het eerdere opvangproces in Balk. Deze bevindingen worden integraal meegenomen in de keuzes voor het procesontwerp, het participatiekader en de communicatieaanpak. De ervaringen uit Balk vormen daarmee een rode draad in de verdere uitwerking van dit Plan van Aanpak.

3.1.1 Huidige situatie

- De tijdelijke opvanglocatie in Balk wordt gebruikt voor opvang. Conform de oorspronkelijke bestuurlijke en contractuele afspraken met het COA (bijlage 4) zou de opvang uiterlijk 1 oktober 2026 eindigen, gevolgd door een afbouw- en ontmantelingsfase. Het plangebied zou uiterlijk op 30 april 2027 ontmanteld en opgeleverd moeten zijn;
- Het COA heeft echter aangegeven deze afspraken niet te kunnen nakomen en de locatie niet per 1 oktober 2026 te sluiten. Het ministerie van Justitie en Veiligheid (bijlage 5) heeft de gemeente verzocht de locatie voort te zetten. De situatie is op dit moment onderwerp van bestuurlijk en juridisch overleg;
- De verantwoordelijkheid voor de afbouw en de verdere afwikkeling van de locatie, waaronder het tijdig vertrek van de bewoners, ligt bij het COA, binnen de kaders van de geldende bestuurlijke en contractuele afspraken (bijlage 6).

3.2 Spreidingswet

De Spreidingswet (bijlage 7) is een wettelijke taak voor gemeenten en regelt de verdeling van opvangplekken over gemeenten. De Spreidingswet stuurt op de realiseren van voldoende opvangcapaciteit en een evenwichtiger en zo veel mogelijk structurele opvang, maar schrijft geen specifieke opvangnorm of locatie voor. Binnen deze wettelijke kaders behoudt de gemeente beleidsruimte om keuzes te maken ten aanzien van locatie, type opvang en fasering, mits deze keuzes deugdelijk worden gemotiveerd en bijdragen aan de wettelijke taakstelling. Voor De Fryske Marren betekent dit dat:

- de gemeente een wettelijke taak heeft om opvangcapaciteit te organiseren;
- de omvang en planning van de opgave worden bepaald door de landelijke raming en provinciale verdeling (voor de komende periode indicatief 273 opvangplekken; bijlage 7).

In de uitvoering geldt dat opvangvormen die gedurende een aaneengesloten periode van minimaal zes maanden beschikbaar zijn en daadwerkelijk door het COA kunnen worden benut, onder voorwaarden kunnen meetellen voor het voldoen aan de taakstelling uit de Spreidingswet. Dit betreft zowel reguliere opvang als tijdelijke (nood)opvang. De mate waarin deze opvangvormen meetellen, is afhankelijk van het besluit van de minister over de provinciale afspraken die verwerkt zijn in het Provinciaal Plan. De minister heeft in het huidig geldende verdeelbesluit de nood- en/of tijdelijke opvanglocaties meegeteld in haar verdeelbesluit.

Tegelijkertijd is van belang dat op de opvanglocatie in Balk op dit moment nog 301 bewoners verblijven. De beëindiging en ontmanteling van deze locatie leidt daarom tot een tijdelijke terugval in de beschikbare opvangcapaciteit binnen De Fryske Marren. De gevolgen hiervan voor de gemeentelijke opgave en de fasering van het vervolgtraject worden nader betrokken bij de verdere uitwerking en besluitvorming. De gevolgen worden duidelijk zodra de minister het verdeelbesluit op 31 december 2026 bekendmaakt.

De nadere duiding van de Spreidingswet, inclusief de implicaties voor structurele en tijdelijke opvang, is hieronder opgenomen in paragraaf 3.2.1.

3.2.1 Spreidingswet: structurele en tijdelijke opvang⁵

De Spreidingswet is gericht op het realiseren van voldoende en zoveel mogelijk structurele opvangcapaciteit, die vijf jaar of langer beschikbaar is, zodat het gebruik van nood- en crisisopvang kan worden beperkt. Binnen deze systematiek bestaat ruimte om opvang te spreiden over meerdere locaties, waardoor kleinschalige opvangvormen mogelijk worden.

Dit Plan van Aanpak richt zich op het verkennen van structurele, kleinschalige opvang die past bij de schaal en identiteit van De Fryske Marren. Het Plan van Aanpak bevat geen concrete keuzes over aantallen, locaties of duur, maar schetst een zorgvuldig proces om die keuzes later samen met de raad te kunnen maken.

Nadere uitwerking van aantallen, de systematiek van de Provinciale Regietafel (PRT) en mogelijke uitzonderingen binnen de Spreidingswet is opgenomen in bijlage A en maakt geen onderdeel uit van deze paragraaf.

3.3 Lokale randvoorwaarden

Naast landelijke eisen moeten opvanglocaties voldoen aan lokale en ruimtelijke randvoorwaarden, waaronder:

- Omgevingswet en omgevingsplan (ruimtelijke inpassing, milieunormen, verkeersafwikkeling);
- eisen voor veiligheid, leefbaarheid en impact op de omgeving;
- gemeentelijke kaders voor participatie, communicatie en omgevingsmanagement (Wikselwurk).

Toelichting:

De uitgebreide juridische duiding van de Spreidingswet, het Besluit en de COA-kaders is opgenomen in bijlage A: Overzicht Wet- en Regelgeving & COA-kaders kleinschalige opvang.

3.4 Locatiecriteria⁶

De locatiekeuze voor kleinschalige opvang wordt gebaseerd op een integrale afweging van ruimtelijke inpasbaarheid, maatschappelijke haalbaarheid, bereikbaarheid, veiligheid, voorzieningen en juridische uitvoerbaarheid. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de locatie past binnen de schaal van De Fryske Marren, voldoende ruimte biedt voor een kwalitatief goede opvang en aansluit bij de lokale omgeving. De

⁵ [Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen \(Spreidingswet\)](#)

⁶ [COA - Vastgoed voor asielopvang | www.coa.nl](#)

uiteindelijke beoordeling vindt plaats op basis van het totale pakket aan capaciteit, functionele randvoorwaarden, sociale randvoorwaarden en uitvoeringsaspecten, met inachtneming van de COA-kaders en de gemeentelijke beleidsruimte.

Het COA geeft in haar Ruimtelijk Functioneel programma van Eisen (RFPvE) richtlijnen voor wat betreft (gezamenlijke) binnenruimtes, sanitaire en keukenvoorzieningen. Dit vertaalt zich in een ruimtebeslag van circa 12 m² gebruiksoppervlak (m² GBO) per persoon voor wonen en circa 9 m² (GBO) voor naverwante zaken als bijvoorbeeld parkeerterreinen, buitenruimtes en een gezamenlijke wasruimte. Uitgaande van de indicatieve gemeentelijke opvangsopgave van 273 opvangplekken op basis van de Spreidingswet, betekent dit dat in totaal ruimte nodig is voor circa 3.276 m² GBO binnenruimte, met circa 2457 m² naverwante ruimte. Deze ruimte kan, afhankelijk van de gekozen uitwerking, gedeeltelijk over meerdere locaties en/of bouwlagen worden verdeeld. De bij de locatie behorende buitenruimte moet binnen de aard en schaal van de plek passen.

3.4.1 Capaciteit en omvang

- Een opvanglocatie biedt bij voorkeur een omvang tot 150 opvangplaatsen en de uitgangspunten van kleinschaligheid;
- De locatie beschikt over een functionele indeling voor woonruimtes, basisvoorzieningen en gedeelde ontmoetingsruimtes;
- De ruimte laat flexibele benutting toe (aanpasbaarheid bij een wijzigende opgave of samenstelling bewonersgroep);
- Het COA beoordeelt per opvanglocatie welke voorzieningen, begeleiding, zorg, taallessen en beveiliging nodig zijn. Bij twee locaties kan worden onderzocht of bepaalde voorzieningen of vormen van begeleiding gezamenlijk of deels centraal kunnen worden georganiseerd. De precieze invulling is afhankelijk van de omvang, ligging en inrichting van de locaties en wordt in de vervolgfase in overleg met het COA nader uitgewerkt (bijlage 8).

Bij een zelfstandige locatie zonder hoofdlocatie of dienstencentrum binnen maximaal 45 minuten reistijd met openbaar vervoer zijn meer lokale voorzieningen en maatwerk nodig. Dit kan leiden tot extra afstemming met de gemeente en lokale partners over onder meer sport, recreatie, welzijn en voorzieningen in de omgeving. De zorg en de daaraan verbonden kosten blijven een verantwoordelijkheid van het COA; praktische organisatie en aansluiting op lokale voorzieningen vragen afstemming met de gemeente en betrokken partners.

3.4.2 Ruimtelijke en functionele randvoorwaarden

- De locatie is ruimtelijk inpasbaar binnen het omgevingsplan of via een tijdelijke vergunning/omgevingsplanwijziging;
- Er is voldoende infrastructuur en bereikbaarheid, waaronder OV-verbindingen, ontsluiting voor hulpdiensten, fiets- en looproutes en parkeergelegenheid;
- De locatie ligt op een voor bewoners aanvaardbare afstand van dagelijkse voorzieningen. Daarbij wordt gekeken naar de afstand en de bereikbaarheid via veilige loop- en fietsroutes en openbaar vervoer. Voor de kinderen wordt aangesloten bij de dichtstbijzijnde toegankelijke school.
- De locatie waarborgt veiligheid, privacy en woonkwaliteit voor zowel bewoners als omwonenden;
- Het gebouw of terrein is geschikt voor basisvoorzieningen zoals sanitair, brandveiligheid en gemeenschappelijke ruimtes;
- Bij het beoordelen van ruimtelijke en functionele randvoorwaarden wordt aangesloten bij de Spreidingswet en overige landelijke kaders voor asielopvang, alsmede bij de uitgangspunten uit het

‘coalitieakkoord Mei-inoar op koers 2026-2030’ van De Fryske Marren, waaronder kleinschalige opvang, veilige leefomgeving, maatschappelijke inbedding van bewoners en zorgvuldige participatie.

3.4.3 Sociale en maatschappelijke randvoorwaarden

- Leefomgeving: de locatie past binnen de lokale omgeving;
- Betrekken van inwoners: inwoners worden tijdig betrokken via Wikselwurk, overeenkomstig het participatie- en communicatieplan;
- Onderwijs en leerplicht: de gemeente is verantwoordelijk voor het onderwijs. Er moeten voldoende plaatsen beschikbaar zijn voor Primair Onderwijs (PO)/Vorgezet Onderwijs (VO)/Internationale Schakelklas (ISK) of Nieuwkomersonderwijs. Over vervoer, passend onderwijs, zorg en toezicht op leerplicht worden tijdig nadere afspraken gemaakt met scholen, samenwerkingsverbanden, het COA en andere betrokken partners;
- Kinderopvang: waar relevant wordt gezien of kinderopvang of voorschoolse voorzieningen beschikbaar en toegankelijk zijn, en welke aanvullende afspraken daarvoor nodig zijn;
- Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE): de gemeente heeft een wettelijke taak om VVE-aanbod te organiseren. Nieuwkomerspeuters behoren in De Fryske Marren tot de doelgroep. VVE kan in of nabij de opvanglocatie worden aangeboden, en wanneer dit op de opvanglocatie zelf gebeurt, vindt dit plaats in afstemming tussen COA, gemeente en aanbieder;
- Toegang tot voorzieningen: lokale voorzieningen met zorgaanbieder, scholen, welzijn- en vrijwilligersorganisaties is haalbaar en wordt actief vormgegeven;
- Maatschappelijke samenwerking: met zorgaanbieders, scholen, welzijn, vrijwilligersorganisaties is haalbaar en wordt actief vormgegeven.

3.4.4 Bewonerssamenstelling en plaatsing (bijlage 9)

Het COA is verantwoordelijk voor de selectie en plaatsing van bewoners. De gemeente kan sturen via locatiekeuze, randvoorwaarden en bestuurlijke afspraken. Juist daarom is het van belang om vooraf duidelijke afspraken vast te leggen in een bestuursovereenkomst en helder te beschrijven welke voorzieningen en uitvoeringslasten bij het COA blijven en welke werkzaamheden bij de gemeente komen te liggen. Het COA beoordeelt of bewoners zich voldoende kunnen redden op de locatie. Bij kleinschalige opvang wordt de locatie daarom mede beoordeeld op de mate waarin bewoners zelfstandig kunnen functioneren en op de uitvoerbaarheid van begeleiding en voorzieningen.

3.4.5 Duur, inzetbaarheid en flexibiliteit

- De locatie is structureel inzetbaar;
- De locatie kan als de niet (volledig) meer nodig is worden afgeschaald, ontmanteld of, waar mogelijk na afloop worden ingezet voor andere doelgroepen of functies;
- De locatie biedt voldoende mogelijkheden voor beheer, toezicht en begeleiding volgens COA-normen;
- Bij flexibele opvangvormen wordt tevens gezien welke (werkelijke) kosten daarmee gemoeid zijn en hoe deze binnen de bestuurlijke en financiële kaders worden gedekt.

Bij een spreiding over meerdere locaties biedt dit mogelijkheden voor gefaseerde afschaling. Dit betekent dat bij een afnemende opvangbehoefte ervoor gekozen kan worden om één of meer locaties te beëindigen, terwijl andere locaties in gebruik blijven. Afhankelijk van de gekozen opvangstructuur kan hierdoor een resterende locatie relatief groter worden. Omdat het COA voor kleinschalige opvang een richtomvang hanteert en geen harde onder- of bovengrens, vraagt dit om een bestuurlijke afweging in overleg met het COA. De uitvoerbaarheid van een dependancevariant hangt mede af van de vraag of de hoofdlocatie /

dienstencentrum centrale voorzieningen, begeleiding en beveiliging voldoende kan faciliteren en inregelen.

Indien wordt gewerkt met een hoofdlocatie / dienstencentrum en één of meer nevenlocaties, is de uitvoerbaarheid afhankelijk van de mate waarin de hoofdlocatie / dienstencentrum de centrale voorzieningen, begeleiding en beveiliging kan blijven faciliteren. De inrichting van een dergelijke opvangstructuur en de wijze waarop wordt afgeschaald, worden in overleg met het COA bepaald. Daarbij kan het, afhankelijk van de gekozen inrichting, nodig zijn om voorzieningen lokaal aan te vullen of anders te organiseren.

De opvanglocaties worden daarbij in beginsel beoordeeld als structurele opvanglocaties en niet als tijdelijke opvangvoorzieningen. Het uitgangspunt is dat de locaties structureel beschikbaar en inzetbaar zijn voor asielopvang. Flexibiliteit ziet daarom niet op een vooraf bepaalde tijdelijke gebruiksduur, maar op de mogelijkheid om de capaciteit of functie van de locaties op termijn aan te passen aan de opvangbehoefte. Wanneer de opvangbehoefte afneemt, kan gefaseerde afschaling plaatsvinden. Alleen wanneer daarvoor aanleiding bestaat, kan na beëindiging van de opvang worden bezien of een locatie geschikt is voor een andere doelgroep of maatschappelijke functie.

3.4.6 Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden

- De locatie voldoet aan de COA-kaders voor kleinschalige opvang, waaronder veiligheid, leefruimte, begeleiding en bereikbaarheid;
- De locatie is uitvoerbaar binnen de kaders van de Spreidingswet, de Omgevingswet en overige relevante regelgeving (milieu, verkeer, geluid, brandveiligheid);
- De locatie past binnen de lokale beleidskaders, waaronder participatie (Wikselwurk), communicatie, welzijn en ruimtelijke ordening.
- Onderwijs en leerplicht worden gewaarborgd volgens de gemeenteverantwoordelijkheid (zie 3.4.3), inclusief aantal plaatsen, type onderwijs, startdatum, vervoer, passend onderwijs en toezicht op leerplicht.

3.4.7 Locatieonderzoek

Voor kansrijke locaties wordt in een volgende fase van het proces een extern en onafhankelijk locatieonderzoek uitgevoerd, gericht op ruimtelijke inpasbaarheid, milieuaspecten (zoals geluid, stikstof en verkeer), bereikbaarheid en vergunningstechnische haalbaarheid.

Dit onderzoek is nodig om objectieve onderbouwing te bieden voor bestuurlijke besluitvorming en om juridische risico's in latere fases te beperken.

3.4.8 COA-ervaringen als kwaliteitsoverwegingen voor locatiekeuze

Op basis van de eerste ervaringen van het COA met kleinschalige opvang (KSO) worden onderstaande kwaliteitsoverwegingen meegenomen in de locatiebeoordeling. Deze overwegingen zijn niet bindend, maar geven richting aan de afweging welke locaties het meest geschikt zijn voor kleinschalige opvang binnen de gestelde kaders:

- Er is bij voorkeur één duidelijke hoofdlocatie / dienstencentrum waar centrale voorzieningen zijn geconcentreerd, zoals GezondheidsZorg Asielzoekers (GZA), begeleiding, informatie- en meedoenbalie en ruimtes voor taalonderwijs (Nederlands als Tweede Taal (NT2)), workshops en bijeenkomsten.
- Concentratie van deze functies op één locatie vergroot de duidelijkheid voor bewoners en maakt kwalitatief goede begeleiding door het COA beter uitvoerbaar.

- Indien sprake is van meerdere kleinere woonlocaties, kan er mogelijk gewerkt worden met een mobiel begeleidingsteam van het COA dat periodiek locaties bezoekt (o.a. voor kamercontroles, begeleiding en bewoners die minder mobiel zijn).
- De opvang betreft een reguliere locatie, gerealiseerd conform het COA-programma van eisen. Noodopvanglocaties vallen buiten deze aanpak vanwege lagere kwaliteitseisen en beperktere leefbaarheid (bijlage 10).
- Bij een zelfstandige kleinschalige locatie buiten een reistijd van maximaal 45 minuten met het openbaar vervoer van een hoofdlocatie / dienstencentrum zijn meer lokale voorzieningen en maatwerk nodig. Dit vergroot de afstemming met de gemeente en lokale partners over onder meer sport, recreatie, welzijn en voorzieningen in de omgeving. De zorgkosten blijven voor rekening van het COA, maar de praktische organisatie vraagt afstemming met de gemeente en lokale partners. Hierdoor kan de druk op lokale voorzieningen toenemen.
- Bij kleinschalige opvang is een hoofdlocatie / dienstencentrum van belang om centrale COA-taken en voorzieningen, waaronder begeleiding, zorg, onderwijs en beveiliging, te kunnen borgen. Dat vraagt ook om inzet van de hoofdlocatie van het COA en van de gemeente waarin die hoofdlocatie is gelegen. Deze voorzieningen moeten daar immers kunnen worden gefaciliteerd en ingeregeld. Daarbij bestaat het risico dat, als de hoofdlocatie / dienstencentrum de centrale voorzieningen, begeleiding en beveiliging niet goed kan faciliteren en inregelen, aanvullende voorzieningen lokaal moeten worden georganiseerd of de gekozen structuur minder goed uitvoerbaar blijkt.
- Daarnaast is een variant met een centrale hoofdlocatie en één of meer dependances verkend en een variant met één hoofdlocatie met capaciteit voor de volledige gemeentelijk opvangopgave. Deze varianten vallen formeel buiten de vastgestelde definitie van kleinschalige asielopvang, maar hebben als voordeel dat centrale voorzieningen, zoals begeleiding, zorg, informatievoorziening en onderwijs, zoveel mogelijk op één plek kunnen worden georganiseerd. De verdeling van verantwoordelijkheden wordt daarbij nader uitgewerkt in de bestuursovereenkomst en de bijbehorende werkafspraken tussen gemeente en COA. In de praktijk kan dit bijvoorbeeld betekenen dat bewoners verblijven op een hoofdlocatie met gezamenlijke voorzieningen, terwijl één of meer kleinere woonlocaties in de directe omgeving worden gekoppeld aan die centrale voorziening.

Deze overwegingen zijn nadrukkelijk geen bindende eisen voor de locatiekeuze, maar richtinggevende factoren bij de afweging welke locaties het meest geschikt zijn voor kleinschalige opvang binnen de gestelde kaders.

Bij de afweging tussen kleinschalige opvang en een grotere locatie worden ook de uitvoerings- en financiële gevolgen betrokken. Kleinschalige opvang kan voordelen hebben in termen van inbedding en maatwerk, maar kan ook leiden tot extra reisbewegingen, een zwaardere beheerslast en mogelijk hogere kosten voor begeleiding, beveiliging en voorzieningen. Deze effecten worden in de verdere uitwerking betrokken en waar mogelijk, financieel geconcretiseerd. De raad wordt hierover geïnformeerd zodat de afweging transparant is.

3.4.9 Afwegingskader alternatieve scenario's

Hierin zijn scenario's vergeleken op het gebied van veiligheid en beheer, voorzieningen en begeleiding, onderwijs en ketenpartners, financiële druk voor de gemeente en ruimtelijke inpassing. Op basis van deze afweging heeft de dependancevariant tot 150 opvangplaatsen per locatie de voorkeur, omdat deze in de meeste opzichten het best in balans is tussen uitvoerbaarheid, kwaliteit, beheersbaarheid en flexibiliteit.

Criteria	<100 plaatsen		100-150 plaatsen		Tot 150 / >150 plaatsen
	Dependance van een hoofdlocatie / dienstencentrum	Zelfstandige locatie	Dependance van een hoofdlocatie/ dienstencentrum	Zelfstandige locatie	Dienstencentrum/ Hoofdlocatie
Veiligheid en beheer	Geen permanente beveiliging door COA, meer gemeentelijke inzet nodig		Goed beheersbaar, permanente beveiliging door COA		Meer centrale COA-voorzieningen mogelijk
Voorzieningen en begeleiding	Passend en uitvoerbaar	Maatwerk nodig vanuit gemeente	Passend en uitvoerbaar	Maatwerk nodig vanuit gemeente	Sterkst georganiseerd
Onderwijs en ketenpartners	Goed af te stemmen	Complexer	Goed af te stemmen	Complexer	Schaalvoordeel mogelijk
Financiële druk gemeente	Standaard	Hoger door meer ureninzet	Meer dan standaard	Hoger door meer ureninzet	Standaard
Ruimtelijke inpassing	Minimaal 3 locaties nodig		2 tot 3 locaties nodig		1 tot 2 locaties nodig

Toelichting op de afwegingskaders

De verschillen tussen de opvanglocaties hangen samen met de grootte van de locatie, of er sprake is van een dependance of zelfstandige locatie, en de mogelijkheden om voorzieningen en beheer centraal of lokaal te organiseren. Hieronder wordt per criterium toegelicht wat de belangrijkste aandachtspunten en verschillen zijn.

Een dependance is in deze context geen zelfstandige opvanglocatie, maar een locatie die functioneel samenhangt met een hoofdlocatie / dienstencentrum en waarbij voorzieningen, begeleiding of organisatie deels centraal worden geborgd. Dit kan voordelen bieden in beheer en begeleiding, maar betekent ook afhankelijkheid van de hoofdlocatie / dienstencentrum, mogelijk meer vervoersbewegingen en minder zelfstandige voorzieningen op locatie.

Daarbij moet de hoofdlocatie / dienstencentrum de centrale voorzieningen, begeleiding en beveiliging wel voldoende kunnen faciliteren en inregelen. Als dat onvoldoende lukt, neemt de uitvoerbaarheid van de dependancevariant af en kunnen aanvullende voorzieningen lokaal nodig zijn.

Veiligheid en beheer

Bij kleinere locaties is meer gemeentelijke afstemming nodig voor toezicht en beheer, omdat de opvang minder centraal kan worden georganiseerd. In een dependance kan het COA aansluiten op de hoofdlocatie / dienstencentrum, terwijl een zelfstandige locatie vaker aanvullende maatregelen vraagt. Vanaf meer dan 100 bewoners wordt permanente beveiliging ingezet, waardoor grotere locaties beter beheersbaar zijn. Een hoofdlocatie / dienstencentrum biedt daarbij de meeste mogelijkheden voor centrale organisatie van veiligheid en beheer.

Voorzieningen en begeleiding

Op een dependance kunnen bewoners voor begeleiding, zorg en activiteiten gebruikmaken van de hoofdlocatie / dienstencentrum. Bij een zelfstandige locatie moet dit in samenwerking met de gemeente en lokale partners worden georganiseerd. Kleinere locaties vragen daardoor meer maatwerk in de praktische

inrichting van voorzieningen. Naarmate de locatie groter is, kunnen voorzieningen en begeleiding vaker centraal worden georganiseerd.

Onderwijs en ketenpartners

Onderwijs en samenwerking met ketenpartners vergen altijd afstemming met de gemeente, maar bij een zelfstandige locatie is die afstemming intensiever. In een dependance kan vaker worden aangesloten op bestaande voorzieningen en afspraken vanuit de hoofdlocatie / dienstencentrum. Grotere locaties bieden meer schaalvoordeel en kunnen de samenwerking met scholen, zorg en andere partners daardoor efficiënter maken. Voor kleinschalige opvang blijft dit echter sterk afhankelijk van de lokale situatie.

Financiële druk gemeente

Kleinschalige opvang leidt niet automatisch tot hogere kosten voor de gemeente, maar wel tot meer inzet in tijd, overleg en afstemming. Bij een zelfstandige locatie is die gemeentelijke inzet groter dan bij een dependance, wat de financiële druk relatief verhoogt. Bij grotere en meer centraal georganiseerde locaties is de inzet van de gemeente doorgaans beter te overzien. Het COA financiert daarbij de opvang zelf, maar de gemeentelijke uitvoeringslast verschilt per variant.

Ruimtelijke inpassing

Afhankelijk van de omvang van de opvanglocatie zijn meer of minder locaties nodig om aan de taakstelling te voldoen. Daarbij geldt dat kleinere locaties meestal vragen om meerdere afzonderlijke locaties en daarmee om meer ruimtelijke afstemming en procedures.

3.5 Opbrengst

Het Plan van Aanpak levert een bestuurlijk afwegingskader op waarin scenario's voor kleinschalige, middelgrote en grotere opvanglocaties zijn beoordeeld op onder meer veiligheid, beheersbaarheid, voorzieningen, onderwijs, financiële gevolgen, ruimtelijke inpassing, maatschappelijke inbedding en bestuurlijke uitvoerbaarheid. Op basis van deze afweging komt een dependancevariant van kleinschalige COA-locaties tot 150 opvangplaatsen per locatie als meest robuust bij kleinschaligheid naar voren. Deze variant biedt de beste balans tussen kwaliteit, uitvoerbaarheid en beheersbaarheid, terwijl de bestuurlijke, organisatorische en financiële risico's beheersbaar blijven.

Gelet op de indicatieve opgave van 273 opvangplaatsen ligt bij een kleinschalige invulling minimaal twee locaties binnen de bandbreedte voor de hand. Een grotere spreiding over meer locaties leidt al snel tot meer afstemming, meer communicatie- en participatieopgaven, meerdere ruimtelijke procedures en een zwaardere uitvoeringslast. De exacte uitwerking blijft afhankelijk van de geschiktheid van locaties, ruimtelijke inpassing en de definitieve capaciteitsraming. Daarmee blijft de opgave bestuurlijk hanteerbaar en uitvoerbaar, zonder onnodige versnippering van de organisatie.

4 Risicomanagement: identificatie risico's en beheersmaatregelen

Risicomanagement is gericht op het vroegtijdig signaleren van knelpunten, zodat tijdig bijgestuurd kan worden. In dit hoofdstuk staan de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen.

4.1 Risico's en interventies met betrekking tot inhoud

Risico	Omschrijving	Beheersmaatregel
Wijziging of nadere duiding van landelijke kaders (Spreidingswet of COA-richtlijnen)	Aanpassing van uitgangspunten of extra eisen aan Plan van Aanpak	Vaste monitoring landelijke ontwikkelingen via COA en VNG; indien nodig addendum op plan.
Beperkt draagvlak voor het Plan van Aanpak	Vertraging of aanpassing traject; risico op polarisatie tijdens de vaststelling van het Plan van Aanpak	Transparante communicatie en vroegtijdige betrokkenheid van raad.
Onzekerheid over uitkomst ruimtelijke procedures	Ruimtelijke procedures (omgevingsplanwijziging, vergunningverlening, bezwaar en beroep) kunnen leiden tot vertraging, aanpassing of het niet kunnen realiseren van een opvanglocatie.	Vroegtijdige ruimtelijke en juridische toets per locatie; inzet juridische expertise; realistische planning waarin bezwaar- en beroepsprocedures zijn meegenomen; expliciete bestuurlijke afweging van procedurele risico's bij locatiekeuze.
Onderwijsvoorzieningen en leerplicht (juridisch)	Risico dat onderwijsvoorzieningen niet volledig of juridisch correct zijn geregeld, met mogelijke overtreding van de Leerplichtwet en tijdelijke onderwijsuitval.	Wordt expliciet gemonitord in 6.2 (procesrisico's): vroege betrokkenheid van onderwijs, leerplicht en samenwerkingsverband; concrete invulling van onderwijsvoorzieningen, vervoer en passend onderwijs.

4.2 Risico's en interventies met betrekking tot proces, voortgang en resultaat

Risico	Effect	Maatregel / interventie
Onvoldoende of vertraagde organisatie van onderwijs bij zelfstandige kleinschalige opvang	Niet voldoen aan leerplicht en passend onderwijs; reputatierisico en vertraging in realisatiefase.	Vroegtijdige betrokkenheid van onderwijs, leerplicht en samenwerkingsverband passend onderwijs bij locatieverkenning. In het vervolgtraject expliciete uitwerking van onderwijsvoorzieningen (bijv. nieuwkomersschool, tijdelijke dependance, mobiele voorziening of maatwerkafspraken), inclusief leerlingvervoer.
Vertraging bij partners (bijvoorbeeld bij het COA en provincie Fryslân)	Afhankelijkheid kan planning beïnvloeden.	Regelmatige afstemming via regiomanager COA; voortgangsrapportage in stuurgroep.
Tijdelijke terugval in opvangcapaciteit	Door de ontmanteling van de opvanglocatie in Balk kan een tussenperiode ontstaan waarin De Fryske Marren tijdelijk geen of minder opvangcapaciteit beschikbaar heeft, terwijl de gemeentelijke opgave doorloopt. De situatie is afhankelijk van de duur van de voortzetting van de opvanglocatie in Balk en de fasering van de kleinschalige opvanglocaties.	Tijdig bestuurlijk en ambtelijk in beeld brengen wat de gevolgen zijn van de ontmanteling van Balk voor de gemeentelijke opgave; hierover vroegtijdig afstemmen met COA, provincie en intern bestuur; scenario's uitwerken voor de overgangperiode en deze betrekken bij de fasering van het vervolgtraject.
Financiële en uitvoeringsdruk bij kleinschalige opvang	Kleinschalige opvang kan leiden tot hogere kosten voor beheer, beveiliging, vervoer en afstemming, met mogelijk meer reisbewegingen en een grotere belasting van de gemeentelijke organisatie.	De financiële gevolgen worden in de verdere uitwerking geconcretiseerd en betrokken bij de bestuurlijke besluitvorming over locatiekeuze en fasering.
Maatschappelijke onrust of weerstand rond mogelijke locaties	Reputatieschade of vertraging besluitvorming en/of realisatiefase.	Heldere communicatie, participatieaanpak en proactieve inzet op dialoog.
Politiecapaciteit en handhaving bij incidenten rond de opvanglocatie	Extra druk op politiecapaciteit en handhaving; risico op verstoring van openbare orde.	Vroegtijdige afstemming met politie, gemeente en COA over veiligheidsafspraken, escalatielijnen en inzet bij incidenten, zodat de gevolgen voor openbare orde en veiligheid beheersbaar blijven.

5 Communicatie

Heldere, eerlijke en tijdige communicatie is cruciaal voor het slagen van dit project. De asielopvang vraagt om bestuurlijke zorgvuldigheid en om transparantie richting inwoners over keuzes, dilemma's en voortgang.

De communicatie binnen dit project is gebaseerd op het Wikselwurk-principe: samenwerking, wederkerigheid en openheid. Dat betekent dat inwoners en partners niet alleen worden geïnformeerd, maar ook op een gestructureerde manier bij het proces worden betrokken. De precieze trede op de participatieladder verschilt per fase en is uitgewerkt in het communicatie- en participatieplan (bijlage B): in fase 1 ligt de nadruk op informeren, in fase 2 op informeren en raadplegen, en in fase 3 op raadplegen en op onderdelen adviseren.

Ter ondersteuning van de participatieaanpak kan in een latere fase worden gezien of een klankbordgroep wenselijk is als aanvullend instrument om signalen, aandachtspunten en ideeën op te halen. De inzet, samenstelling en rol van een eventuele klankbordgroep worden dan bepaald op basis van de fase van het proces en de aard van het onderwerp.

De nadere uitwerking van de communicatie- en participatieaanpak is opgenomen in bijlage B. Daarin zijn de fasering, doelgroepen, middelen en participatievormen verder uitgewerkt.

5.1 Stakeholders en participatie

Bij de verdere uitwerking van kleinschalige asielopvang worden verschillende stakeholders betrokken, afhankelijk van hun rol, belang en mate van betrokkenheid bij het vervolgproces. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen partijen die worden geïnformeerd, partijen die actief worden geraadpleegd en partijen waarmee intensiever wordt samengewerkt.

Tot de belangrijkste stakeholders behoren in ieder geval inwoners en dorpsbelangen, maatschappelijke organisaties, onderwijs- en zorgpartners, vrijwilligersinitiatieven, Veiligheidsregio Fryslân, politie, woningcorporaties, het COA, de provincie Fryslân en buurgemeenten. De wijze van betrokkenheid verschilt per fase en per onderwerp, bijvoorbeeld bij communicatie over het proces, participatie rond kansrijke locaties en afstemming over voorzieningen, veiligheid en maatschappelijke inpassing.

In de vervolgfase wordt per stap bepaald welke stakeholders op welke wijze worden betrokken, zodat participatie aansluit bij de aard van het onderwerp en de fase van besluitvorming.

5.2 Externe communicatie

De externe communicatie richt zich op inwoners, dorpsbelangen, maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en media.

Het doel is om vertrouwen, begrip en draagvlak op te bouwen door open, eerlijke en consistente informatievoorziening.

Belangrijke uitgangspunten:

- Transparant: eerlijk communiceren over stappen, besluiten en dilemma's;
- Tijdig: inwoners informeren vóórdat besluiten vallen, zodat er ruimte is voor dialoog;
- Dichtbij: communicatie in begrijpelijke taal, via kanalen die inwoners daadwerkelijk gebruiken;

DE FRYSKE MARREN

- Wikselwurk: inwoners en organisaties actief betrekken, niet alleen informeren – samenwerking staat centraal;
- Verwachtingsmanagement: duidelijk aangeven wat wel en niet mogelijk is, welke keuzes nog openstaan en welke stappen wettelijke of procedurele doorlooptijden hebben. Dit voorkomt misverstanden en helpt het vertrouwen van inwoners en partners te versterken;
- Doelgroepsgericht: communicatie en participatie worden per stakeholdergroep afgestemd op rol, belang en fase in het proces, zodat betrokkenheid passend en effectief wordt georganiseerd.

Concrete activiteiten:

- Publicatie van updates via de gemeentelijke website, sociale media en lokale pers;
- Organiseren van informatiebijeenkomsten en dorpsgesprekken in samenwerking met plaatselijk belangen;
- Verzenden van digitale nieuwsbrieven aan betrokken inwoners en organisaties;
- Ontwikkelen van duidelijke Q&A's over het proces, de Spreidingswet en de betekenis van kleinschalige opvang;
- Afstemming van boodschappen en woordvoering met communicatieadviseurs van de gemeente en het COA.

Aanvullend kan in een latere fase, indien daartoe bestuurlijk wordt besloten, een klankbordgroep worden ingezet als participatie-instrument om signalen, aandachtspunten en ideeën op te halen.

5.3 Planning en mijlpalen

De planning sluit aan bij de gemeentelijke besluitvormingscyclus en houdt rekening met de college- en raadsvergaderingen.

Het definitieve Plan van Aanpak wordt in september 2026 ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd. Na vaststelling start een afzonderlijk vervolgtraject voor de locatieverkenning en de voorbereiding van de realisatiefase.

Fase	Periode /moment	Inhoud	Betekenis voor raad en betrokken
Fase 1: Informatiefase	Tot vaststelling van het Plan van Aanpak	In deze fase staat het informeren over proces, uitgangspunten en vervolgstappen centraal.	De raad wordt geïnformeerd over de inhoudelijke en procesmatige basis van het plan. Inwoners en andere betrokkenen worden meegenomen in de opgave en de gekozen aanpak.
Fase 2: Locatiekeuze	In de fase waarin kansrijke locaties worden verkend en bestuurlijk worden voorbereid	In deze fase worden kansrijke locaties, afwegingen en het voorstel voor besluitvorming verder uitgewerkt en besproken.	De raad is aan zet voor de besluitvorming over de locatiekeuze. Inwoners worden geïnformeerd over de keuzes en kunnen in passende vormen worden betrokken.
Fase 3: Uitwerking	Na raadsbesluit over locatie(s)	In deze fase wordt de gekozen locatie verder uitgewerkt in overleg met omwonenden, organisaties en ketenpartners.	Omwonenden, organisaties en ketenpartners worden betrokken bij de verdere uitwerking en inpassing van de locatie.

De opgave wordt daarmee in drie fasen uitgewerkt. Per fase wordt bepaald welke bestuurlijke momenten, communicatie-uitingen en participatievormen passend zijn. Zo ontstaat voor de raad en betrokkenen een helder beeld van het moment waarop zij opnieuw aan zet zijn en welke stappen daarna volgen.

De planning kan worden bijgesteld als landelijke ontwikkelingen rondom de Spreidingswet of lokale beleidskaders daartoe aanleiding geven.

6 Vervolg

Na vaststelling van het Plan van Aanpak start een afzonderlijk vervolgtraject voor de verdere uitwerking van kleinschalige asielopvang. Naar verwachting verkent het college in Q4 2026 de kansrijke locaties en werkt het deze uit tot een voorstel aan de gemeenteraad. De gemeenteraad wordt naar verwachting in Q1 2027 betrokken bij de bestuurlijke besluitvorming over de kansrijke locaties. Deze planning is indicatief en kan op basis van de uitkomsten van de locatieverkenning, bestuurlijke afwegingen of externe ontwikkelingen worden aangepast. In deze fase wordt het Plan van Aanpak vertaald naar concrete vervolgstappen, waaronder de locatieverkenning, de voorbereiding van besluitvorming en de inrichting van participatie en communicatie.

Het vastgestelde Plan van Aanpak fungeert daarbij als kaderstellend en richtinggevend document voor het vervolg.

6.1 Vervolg na vaststelling van het Plan van Aanpak

Na vaststelling van het Plan van Aanpak start een afzonderlijk vervolgtraject. Naar verwachting worden in Q4 2026 de kansrijke locaties nader verkend en beoordeeld op ruimtelijke en juridische haalbaarheid. In Q1 2027 worden deze locaties uitgewerkt tot een voorstel voor bestuurlijke besluitvorming. Daarnaast worden de afspraken met het COA, de verdere participatie en communicatie en de voorbereiding van de vervolgfase verder uitgewerkt.

6.2 Betrokkenheid van raad en inwoners

In het vervolgtraject wordt de gemeenteraad opnieuw betrokken bij de uitwerking van de vervolgstappen en bij de besluitvorming over onderwerpen die aan de raad toekomen. De raad wordt naar verwachting in Q4 2026 betrokken bij de eerste uitkomsten van de locatieverkenning en in Q1 2027 bij de besluitvorming over de kansrijke locaties. Per fase wordt bepaald op welke momenten bestuurlijke bespreking of besluitvorming nodig is.

Ook inwoners, omwonenden en andere stakeholders worden in het vervolgproces betrokken. De wijze van betrokkenheid wordt afgestemd op de aard van het onderwerp en de fase van het proces, bijvoorbeeld bij locatieverkenning, communicatie over kansrijke locaties en de verdere uitwerking van participatie, leefbaarheid en omgevingsaspecten.

6.3 Evaluatie en leerpunten

Na afronding van de realisatie wordt het proces geëvalueerd, met specifieke aandacht voor samenwerking, communicatie, participatie en bestuurlijke afstemming.

Bijlage A – Overzicht Wet- en Regelgeving & COA-kaders kleinschalige opvang

Deze bijlage biedt een beknopt maar volledig overzicht van de juridische en beleidsmatige kaders die van toepassing zijn op kleinschalige opvang in de gemeente De Fryske Marren. De inhoud ondersteunt de keuzes en criteria zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het Plan van Aanpak.

1. Spreidingswet (2024)

De Spreidingswet (bijlage 11) (Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvang) verplicht alle gemeenten om opvangcapaciteit te realiseren op basis van landelijke verdeelsleutels. Voor De Fryske Marren geldt dat:

- De gemeente een wettelijke taak heeft om opvangplaatsen te realiseren;
- De opgave gebaseerd is op inwoneraantal en regionale omstandigheden;
- De gemeente verantwoordelijk blijft voor participatie, communicatie en besluitvorming;
- Een provinciale coördinerende rol geldt bij eventuele geschillen of bij onvoldoende lokale realisatie.

Actueel aandachtspunt: op basis van recente brieven van de minister (bijlage 12) is de landelijke capaciteitsraming nog niet definitief vastgesteld en gepubliceerd. Dit laat de wettelijke systematiek van de Spreidingswet onverlet, maar betekent dat de concrete omvang en timing van de opgave in de praktijk nog kan wijzigen. Het Plan van Aanpak geeft daarom invulling aan de beleidsmatige voorbereiding binnen de geldende kaders, vooruitlopend op definitieve landelijke besluitvorming.

Relevante artikelen voor het Plan van Aanpak:

- Taakstelling per gemeente en verdelingsmethodiek;
- Afspraken over fasering en realisatie;
- Verhouding tussen gemeente, COA en provincie;
- Voorwaarden voor tijdelijke en kleinschalige opvang.

De Spreidingswet bepaalt niet het type opvanglocatie, maar uitsluitend de opgave in aantallen. De concrete invulling van deze aantallen (zoals schaalgrootte, spreiding over locaties en fasering) is onderwerp van lokale bestuurlijke afweging en wordt niet door de wet voorgeschreven.

2. COA-kaders voor kleinschalige opvang (2023–2025)

Het COA hanteert landelijke richtlijnen en handreikingen voor de uitvoering, exploitatie en beheersing van opvanglocaties, waaronder kleinschalige opvang (bijlagen 2 en 3). Deze richtlijnen gelden als randvoorwaardelijk kader voor de praktische uitvoerbaarheid en zijn richtinggevend voor de inzet van begeleiding, beveiliging en voorzieningen. COA-richtlijnen en -handreikingen hebben betrekking op de uitvoering, exploitatie en beheersing van de opvanglocaties en geldt als randvoorwaardelijk voor de praktische uitvoerbaarheid. Zij vormen echter geen juridisch bindend kader voor gemeentelijke besluitvorming over beleid, locatiekeuze of bestuurlijke afwegingen.

Kleinschalige opvang betreft altijd maatwerk per gemeente, binnen de geldende wet- en regelgeving.

2.1 Algemene kenmerken kleinschalige opvang

- Kleinschalige locaties hebben volgens de richtlijnen van het COA doorgaans minder dan 150 bewoners;
- Bij locaties tot 100 bewoners wordt in principe geen permanente beveiliging ingezet; beveiliging is daar maatwerk en kan risicogericht worden georganiseerd in overleg met gemeente. Deze aantallen betreffen uitvoeringsrichtlijnen van het COA en gelden niet als juridisch bindende norm voor gemeentelijke besluitvorming;
- Er is geen permanente begeleiding aanwezig; bewoners wonen zelfstandig;
- Het COA is verantwoordelijk voor de selectie en plaatsing van bewoners passend bij de locatie en in overeenstemming met de afspraken die vastgesteld zijn in de bestuursovereenkomst met de gemeente;
- Bewoners gebruiken meestal voorzieningen buiten de opvanglocatie (onderwijs, sport, recreatie).

Onderwijs en leerplicht

- De gemeente blijft verantwoordelijk voor onderwijsvoorzieningen en naleving van de Leerplichtwet;
- Voor opvanglocaties wordt een concreet plan opgesteld met: aantal plaatsen per onderwijsniveau, startdatum, vervoer, passend onderwijs en toezicht op leerplicht (zoals beschreven in 3.4.3).

2.2 Afhankelijkheid van nabijheid van een asielopvang

Er zijn drie typen kleinschalige opvang:

A. Asielopvang-dependance (bij een hoofdlocatie / dienstencentrum in de buurt)

Voorwaarden:

- Asielopvang ligt binnen maximaal 45 minuten reistijd met OV;
- Bewoners gaan voor begeleiding, zorg, taallessen en recreatie naar de hoofdlocatie/ dienstencentrum;
- Het COA bezoekt de locatie regelmatig ('kamerbezoeken');
- Beveiliging is maatwerk; boven 100 bewoners permanente aanwezigheid;
- De gemeente organiseert het onderwijs, zoals gebruikelijk.

Geschikt wanneer:

- Er een bestaande relatie of afstemming is met het asielopvang;
- De gemeente ontzorgd wil worden op gebied van zorg/voorzieningen.

B. Dienstencentrum

Voorwaarden:

- Locatie verzorgt begeleiding, zorg, taallessen en recreatie voor de eigen locatie en één of meerdere andere locaties;
- Er voldoende bewoners gebruik kunnen maken van de diensten van het dienstencentrum;
- De locatie(s) die gebruik maken van een hoofdlocatie of het dienstencentrum binnen maximaal 45 minuten reistijd met het OV liggen;
- Beveiliging is maatwerk; boven 100 bewoners permanente aanwezigheid;
- De gemeente organiseert het onderwijs, zoals gebruikelijk.

Geschikt wanneer:

- Er een bestaande relatie of afstemming is met het asielopvang;
- De gemeente ontzorgd wil worden op gebied van zorg/voorzieningen.

C. Zelfstandige kleinschalige locatie (geen asielopvang in de buurt)

Voorwaarden:

- Een hoofdlocatie / dienstencentrum is niet binnen redelijke afstand beschikbaar;
- COA-inzet bestaat uit een ambulant begeleidingsteam dat langs komt;
- Afstemming is nodig met gemeente over het gebruik van lokale voorzieningen:
 - Sport;
 - Welzijn / buurtwerk;
 - Recreatie.
- Beveiliging is maatwerk; boven 100 bewoners permanente aanwezigheid;
- COA betaalt zorgkosten en zoekt met de gemeente passende oplossingen;
- Gemeente regelt het onderwijs.

Geschikt wanneer:

- De opvang volledig lokaal moet worden ingebed;
- Er behoefte is aan een zelfstandige, goed ingepaste kleinschalige vorm.

Onderwijs en leerplicht (gemeentelijke verantwoordelijkheid)

Ongeacht de schaalgrootte van de opvanglocatie of de afstand tot een asielopvang blijft de gemeente verantwoordelijk voor het organiseren van onderwijs en het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet. Bij zelfstandige kleinschalige opvanglocaties kan dit in de praktijk vragen om aanvullende maatwerkoplossingen, zoals tijdelijke dependances van nieuwkomersonderwijs, mobiele onderwijsvoorzieningen of maatwerkafspraken binnen het samenwerkingsverband passend onderwijs. Onderstaand advies betreft een uitvoeringsperspectief van het COA en wordt in dit Plan van Aanpak betrokken als aandachtspunt, maar is niet bepalend voor de uiteindelijke bestuurlijke keuzes van de gemeente.

2.3 Bewonersselectie en samenstelling van opvang (bijlage 9)

- het COA selecteert de bewoners;
- de gemeente bewaakt via locatiekeuze en bestuurlijke afspraken welke randvoorwaarden gelden voor doelgroep, begeleiding, veiligheid en leefbaarheid;
- het COA streeft naar een evenwichtige samenstelling van bewoners en beoordeelt bij plaatsing of bewoners zich voldoende kunnen redden op de locatie;
- Het COA beoordeelt per locatie of de gekozen opvangvorm past bij de bewoners en de uitvoerbaarheid van begeleiding en voorzieningen, in overeenstemming met de afspraken in de bestuursovereenkomst. Deze bestuursovereenkomst bevat waar nodig ook aanvullende werkafspraken tussen gemeente en COA;
- voor de locatiekeuze wordt mede gekeken naar de uitvoerbaarheid van begeleiding en voorzieningen en naar de mate waarin de opvang past binnen de gekozen locatievorm en de beschikbare inzet van het COA;
- het COA moet erop toezien dat de gekozen opvangvorm niet leidt tot een onevenredige verschuiving van uitvoeringslasten naar de gemeente.

3. Advies COA over schaalgrootte en kwaliteit van opvang

Het COA benadrukt in landelijke en regionale overleggen dat:

- Kleinschalige opvang is primair bedoeld voor gemeenten met een relatief kleine taakstelling (bijv. 80–120 personen);

- Gemeenten met grotere opgaven (bijv. >300) zouden opvang niet moeten opsplitsen in meerdere kleine locaties:
 - Dit leidt tot minder begeleiding, versnippering van capaciteit en meer inzet van gemeentelijke voorzieningen;
 - Begeleiding, integratie en welbevinden zijn aantoonbaar beter te organiseren in middelgrote locaties;
 - Dit heeft ook positieve effecten op leefbaarheid, samenwerking met vrijwilligers en veiligheid.
- Waar kleinschaligheid wordt ingezet, moet rekening worden gehouden met:
 - Beperkte aanwezigheid van professionals;
 - Meer beroep op lokale jeugd-, welzijns- en zorgvoorzieningen;
 - Verhoogde coördinatie-inzet bij gemeente en COA.

4. Lokale juridische randvoorwaarden

Elke locatie voor kleinschalige opvang moet voldoen aan:

Ruimtelijke eisen

- Omgevingsplan moet de opvangfunctie toestaan, óf deze wordt mogelijk gemaakt via een omgevingsvergunning (tijdelijke of permanent, afhankelijk van de gekozen opvangvorm) ;
- Veiligheidsnormen (brandveiligheid, bouwkundig, leefomgeving);
- Verkeerskundige en milieu-eisen (geluid, bereikbaarheid, parkeren).

Bestuurlijke en procedurele kaders

- Afstemming met lokale partners (onderwijs, welzijn, zorg);
- Vereisten rond leefbaarheid, veiligheid en openbare orde;
- Recht van de gemeenteraad op kaderstelling en besluitvorming;
- Collegeverantwoordelijkheid voor uitvoering en vergunningen.

Bijlage B – Communicatie- en participatieplan

1. Inleiding

De komst van een asielzoekerscentrum (azc) is een onderwerp dat grote maatschappelijke impact heeft en gevoelens van zorg, weerstand en betrokkenheid oproept bij inwoners. Dit vraagt om een zorgvuldige aanpak van zowel communicatie als participatie.

Dit communicatie- en participatieplan hoort bij het Plan van Aanpak voor de kleinschalige asielopvang in De Fryske Marren. Het beschrijft hoe we inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en ketenpartners betrekken bij dit dossier en welke communicatie- en participatiemiddelen we wanneer inzetten. Het plan sluit aan bij het participatiebeleid Wikselwurk en bij de Participatie- en inspraakverordening De Fryske Marren. *Alle delen van dit plan zijn dynamisch: we actualiseren ze zodra nieuwe informatie of bestuurlijke keuzes daartoe aanleiding geven.*

De opgave ontvouwt zich in drie fases:

Fase 1: informatiefase. De periode tot en met de vaststelling van het Plan van Aanpak door college en gemeenteraad. In deze fase staat informeren centraal.

Fase 2: locatiekeuze. De periode tussen de openbaarmaking van het collegebesluit over de locatie(s) en het raadsbesluit. We informeren breed over het voorstel, de gemaakte keuzes en het democratisch proces. Inwoners kunnen inspreken bij de Petear van de gemeenteraad.

Fase 3: uitwerking. De periode na het raadsbesluit over de locatie(s), waarin we samen met omwonenden, ondernemers, organisaties en ketenpartners werken aan de uitwerking en inpassing. Hier staat raadplegen centraal.

2. Uitgangspunten communicatie en participatie

De komst van een asielzoekerscentrum raakt veel inwoners en roept uiteenlopende gevoelens op: zorg, betrokkenheid, solidariteit en weerstand. Dat vraagt om een zorgvuldige, consistente en herkenbare lijn in alles wat we communiceren en organiseren.

Wat belangrijk is om te benoemen in het algemeen: de communicatie en participatie over de mogelijke komst van een azc heeft niet als hoofddoel om draagvlak te creëren. Het uitgangspunt is een correcte, tijdige en transparante informatievoorziening richting inwoners en andere betrokkenen. We verwachten niet dat communicatie en participatie eventuele weerstand tegen de komst van een azc volledig zal wegnemen. Ook het COA heeft aangegeven dat zelfs bij projecten waar de communicatie zorgvuldig en tijdig is ingericht, weerstand vaak blijft bestaan. Dit bevestigt dat communicatie vooral bedoeld is om inwoners zorgvuldig mee te nemen in het proces en hen goed te informeren.

We hanteren in het proces de volgende uitgangspunten.

We stellen transparantie en tijdigheid voorop. Inwoners krijgen de informatie die zij nodig hebben zodra die gedeeld kan worden, ook als nog niet alles vaststaat. Waar iets nog niet duidelijk is, benoemen we dat expliciet.

We zijn eerlijk over wat we willen bereiken met participatie. Het doel van communicatie en participatie is niet om draagvlak af te dwingen. Het doel is inwoners zorgvuldig door het proces te begeleiden en hen inbreng te laten leveren op onderdelen waar die inbreng daadwerkelijk meeweegt. Dat sluit aan bij de ervaring van het COA dat weerstand zelfs bij een zorgvuldig proces vaak deels blijft bestaan.

We werken volgens de principes van Wikselwurk. Iedereen kan meedoen, we horen en zien elkaar, we gaan respectvol met elkaar om, we denken in kansen en ieder traject is maatwerk. Voor dit proces betekent maatwerk in het bijzonder: wat werkt verschilt per locatie, per doelgroep en per fase.

We maken onderscheid tussen wat wel en niet ter discussie staat. Vooraf is helder welke kaders vastliggen zoals de wettelijke opgave (Spreidingswet), COA-richtlijnen, financiële en ruimtelijke kaders en de daarboven liggende Europese, Rijks- provinciale en waterschapskaders. Zo voorkomen we dat bij inwoners verkeerde verwachtingen ontstaan.

- De locatiekeuze zelf is geen open participatievraag. De mogelijke locaties worden ambtelijk voorbereid binnen de vastgestelde kaders en de COA-richtlijnen. De locatiekeuze wordt bestuurlijk voorgelegd aan de gemeenteraad. Participatie richt zich dus niet op de vraag "waar komt de opvang precies?", maar op de vraag "Hoe kunnen we de wensen en behoeften van omwonenden, bewoners en andere betrokkenen zo goed mogelijk toepassen in de inrichting van de gekozen locatie?". Juist daar zit de meerwaarde van participatie.
- Participatie richt zich op inpassing en randvoorwaarden, zoals: veiligheid en leefbaarheid; verkeersveiligheid en bereikbaarheid; druk op voorzieningen; communicatie en informatievoorziening; contact, samenleven en sociale inpassing; beheer, toezicht en meldingen.
Dit is maatwerk per locatie en wordt vastgesteld na vaststelling van de locaties.

We communiceren respectvol en begrenzen waar nodig. Iedere mening telt, maar reacties die grenzen van fatsoen, respect of veiligheid overschrijden, staan we niet toe. Dat maken we ook in onze communicatie duidelijk.

We werken bij voorkeur in kleine groepen. Eerdere ervaringen, zowel lokaal als landelijk, laten zien dat grote informatiebijeenkomsten vaak een ongewenste dynamiek oproepen: emoties lopen op, dominante stemmen bepalen het gesprek en veel inwoners gaan met een onvoldaan gevoel naar huis. In kleine groepen ontstaat ruimte voor iedere deelnemer om aan het woord te komen, vragen te stellen, zorgen te delen en ideeën in te brengen, in een veilige en respectvolle gespreksomgeving. Deze werkvorm maakt een persoonlijk gesprek mogelijk en biedt ruimte voor verdieping en doorvragen, waardoor we een rijker beeld krijgen van wat er bij inwoners leeft en hun wensen en ideeën zorgvuldig kunnen meenemen in de uitwerking.

We nemen de gemeenteraad mee in zijn kaderstellende en toetsende rol. De gemeenteraad vervult een kaderstellende, volksvertegenwoordigende en toetsende rol. De gemeenteraad staat aan de voorkant bij de kaders en weegt als volksvertegenwoordiging de belangen af; aan de achterkant toetst de raad het resultaat. De gemeenteraad ontvangt daarom tijdig en volledig informatie over de voortgang en de gemaakte keuzes.

Per fase en per onderwerp kan het participatieniveau verschillen. Participatie kan per fase en per onderwerp variëren. In de vroege fase is informeren passend; rond de bestuurlijke besluitvorming komt inspreken via de gemeenteraad erbij, en in de uitwerkingsfase komt raadplegen in beeld. Op specifieke thema's kan een ander niveau (adviseren of meedenken) passen.

Bestuurlijke aandachtspunten zijn vooraf helder. Voor een zorgvuldig proces is het van belang dat vooraf helder is wie uiteindelijk beslist (college en/of gemeenteraad), hoe de opgehaalde input wordt meegewogen, op welk moment en op welke manier terugkoppeling plaatsvindt en welke invloed inwoners wel en niet hebben per fase. Zonder deze afbakening ontstaat onduidelijkheid richting inwoners en het risico op verkeerde verwachtingen. Dat is onwenselijk, zeker in een gevoelig dossier als dit.

3. Doelgroepen

Bij dit communicatietraject wordt rekening gehouden met verschillende doelgroepen, die ieder vanuit hun eigen positie, belangen en zorgen betrokken zijn bij de mogelijke komst van een azc. Er zal overlap zitten tussen de groepen. Uitgangspunt is transparante en tijdige communicatie en participatie, afgestemd op de specifieke doelgroepen.

Externe communicatiedoelgroepen zoals:

- **Alle inwoners van de gemeente:** iedereen wordt direct of indirect geraakt door beleidskeuzes rondom asielopvang. Dit onderwerp leeft vaak sterk en roept uiteenlopende gevoelens op zoals zorgen, solidariteit of weerstand. Het is daarom belangrijk om te communiceren zodra dit kan met een volledig bericht. Ook als alles nog niet beklonken is, zijn we hier transparant over.
- **Maatschappelijke organisaties en instellingen:** deze partijen spelen vaak een sleutelrol in opvang, integratie en begeleiding van asielzoekers. Ook in fase 1 zien we dit als belangrijke doelgroep, zij moeten op de hoogte gebracht worden van beleidskeuzes en de voortgang.
- **Ketenpartners zoals het COA, politie en veiligheidsregio:** deze partijen zijn betrokken bij het proces en krijgen de maken met de ontwikkelingen naar aanleiding van keuzes die gemaakt worden door het college en de gemeenteraad.

Interne communicatiedoelgroepen zoals:

- **Medewerkers gemeente De Fryske Marren:** zij zijn betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Zij worden geïnformeerd via intranet over het proces.
- **Gemeenteraad:** zij worden tijdig en volledig geïnformeerd over de voortgang, de voorstellen en de bestuurlijke keuzes in het proces.

Indirecte doelgroepen zoals:

- **Media:** zij beïnvloeden beeldvorming en publieke opinie. De media hebben een belangrijke rol bij het verspreiden en toetsen van informatie. Onjuiste of eenzijdige berichtgeving kan onrust versterken. Daarom is het belangrijk om proactief te zijn in de communicatie en pers en media tijdig te informeren.

Specifieke groepen per fase

In fase 2 en 3 komen direct omwonenden en ondernemers in de directe omgeving van de (voorgestelde)

locatie(s) erbij als specifieke groep; hun betrokkenheid en zorgen zijn vaak concreet en persoonlijk. In fase 3 zijn daarnaast vrijwilligers en mensen die vrijwilligerswerk willen gaan doen een specifieke doelgroep.

Bij het opstellen van locatie specifieke plannen maken we een korte omgevings- en stakeholdersanalyse, zodat we gericht bepalen wie we op welk niveau betrekken.

4. Drie fases

Wij zorgen voor een open en transparant proces waarin inwoners tijdig, duidelijk en eerlijk worden geïnformeerd over de stappen en keuzes rondom asielopvang. Daarbij bieden we ruimte voor inbreng op momenten en onderdelen waar inwoners daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen.

Per fase wordt deze boodschap toegespijt:

- Fase 1 Informatiefase: we informeren over de opgave, de fasering en het Plan van Aanpak dat door de gemeenteraad is vastgesteld.
- Fase 2 Locatiekeuze: het college stelt kansrijke locatie(s) voor; we informeren inwoners en andere betrokken in fysieke bijeenkomsten in kleine kring, iedereen kan meepraten via een digitaal inbrengformulier en het Petear, de gemeenteraad beslist;
- Fase 3 uitwerking: de locaties staan vast; over inpassing, leefbaarheid en randvoorwaarden denken we samen na, met extra ruimte voor direct omwonenden. Na het raadplegen van inwoners en andere betrokken stelt de raad de uitwerking vast.

4.1 Fase 1: informatiefase

In fase 1 is het communicatiedoel om inwoners en belanghebbenden zorgvuldig en transparant te informeren over de inhoud en het proces bij het vaststellen van het Plan van Aanpak. De focus ligt op informeren. Dit vraagt om heldere toelichting en tijdige nieuwsverspreiding op een toegankelijke manier. Zowel online als offline communicatiemiddelen worden ingezet.

Basis communicatiemiddelen

Voor elk communicatiemoment in fase 1 zetten we standaard in:

- persbericht naar de media;
- nieuwsbericht op de website;
- nieuwsbericht in de digitale (algemene) nieuwsbrief;
- berichtgeving op social media;
- (kort) artikel in Tusken de Marren.

Projectpagina en azc-nieuwsbrief

Tegelijk met het eerste nieuws- of persbericht lanceren we de projectpagina www.defryskemarren.nl/vluchtelingen.

Hierop bundelen we in één oogopslag alle relevante informatie over het proces, de planning en de mogelijkheden voor participatie. Ook komt er een digitaal participatieportaal (formulier) online waar inwoners hun reactie kunnen geven. Daarnaast starten we een periodieke azc-nieuwsbrief waar

geïnteresseerden zich op kunnen abonneren om actief op de hoogte te blijven van ontwikkelingen.

Communicatiemomenten fase 1

1. Vaststelling Plan van Aanpak door college
Dit is het eerste moment dat het Plan van Aanpak openbaar wordt. Tot dit moment is het verdere uitwerkingstraject na de startnotitie intern geweest; voor inwoners is dit nieuw. Daarom moet proactief gecommuniceerd worden.
Aanvullend op basis communicatie: Lancering projectpagina met de op dat moment beschikbare informatie.
2. Plan van Aanpak in Petear voor bespreking in gemeenteraad
Inwoners kunnen aanwezig zijn bij het Petear en inspreken. Hier wijzen we ze in de communicatie op.
Aanvullend op standaard communicatie: nieuwsbericht op projectpagina; start azc-nieuwsbrief
3. Definitieve vaststelling Plan van Aanpak in Debat en Beslút door de gemeenteraad
Laatste communicatiemoment in fase 1. Wanneer het Plan van Aanpak wordt vastgesteld geeft dit kaders voor de locatiekeuze. Er moet zorgvuldig gecommuniceerd worden.
Aanvullend op standaard communicatie: Nieuwsbericht op projectpagina; editie azc-nieuwsbrief

4.2 Fase 2: locatiekeuze

Na vaststelling van het Plan van Aanpak komt vervolgens de fase van de uitwerking van dit plan in beeld. Dit is doorgaans het meest gevoelige en spannende onderdeel van een azc-proces. Juist in deze fase is het van belang om zorgvuldig te communiceren en de participatie passend vorm te geven, zodat belangen, zorgen en aandachtspunten goed in beeld worden gebracht

In deze fase worden de mogelijke locaties ambtelijk voorbereid, legt het college een voorstel voor aan de gemeenteraad en neemt de gemeenteraad een besluit. In deze periode worden de mogelijke locaties (of de aanpak van het locatieonderzoek) openbaar en ontstaat er naar verwachting een sterke informatiebehoefte, vooral bij direct omwonenden.

Doelen communicatie & participatie fase 2

- Informeren over het voorstel van het college aan de gemeenteraad: welke locatie(s) worden voorgesteld en op basis van welke (wettelijke) kaders, Spreidingswet en COA-richtlijnen;
- Informeren over het proces van totstandkoming, inclusief de ambtelijke voorbereiding en de gehanteerde afwegingen;
- Helder maken waar wel en waar geen invloed op mogelijk is, zodat verwachtingen realistisch zijn
- Informeren over de rol van de gemeenteraad en de mogelijkheden voor inwoners en andere betrokkenen om in te spreken in het Petear;
- Beantwoorden van vragen via een herkenbaar contactpunt;
- Bevorderen van bewustwording over asielopvang in De Fryske Marren in algemene zin.
- Inbreng die via formele en informele kanalen wordt opgehaald zichtbaar maken als bouwsteen voor de bestuurlijke besluitvorming;

Communicatiemiddelen en participatieaanpak fase 2

Bij dit communicatietraject wordt rekening gehouden met verschillende doelgroepen, die ieder vanuit hun eigen positie, belangen en zorgen betrokken zijn bij de mogelijke komst van een azc. In fase 2 kiezen we ervoor dat iedereen die geïnteresseerd is in de voortgang van de plannen over asielopvang toegang heeft tot zowel offline als online informatie. Specifieke aandacht gaat uit naar direct omwonenden en ondernemers in de directe omgeving van de voorgestelde locatie(s).

We informeren inwoners en andere betrokkenen via onze basis communicatiemiddelen en fysieke bijeenkomsten in kleine kring. Daarnaast bieden we inwoners, ondernemers en organisaties de mogelijkheid om inbreng te delen via een digitaal formulier op de projectpagina. Deze inbreng verzamelen we tussen het moment van openbaarmaking van het collegevoorstel en de besluitvorming in de gemeenteraad. Inbreng die binnen die periode binnenkomt, voegen we met een voorstel hoe met de inbreng wordt omgegaan, na beoordeling op fatsoen en veiligheid, toe aan de raadsstukken, zodat de gemeenteraad deze kan betrekken bij haar besluit. Daarmee voorkomen we dat de gemeente zelf een interpretatie geeft van wat er in de samenleving leeft.

Daarnaast kan iedereen die dat wenst, zijn of haar mening kenbaar maken in het Petear. Deze meningen neemt de gemeenteraad mee in haar afweging.

Participatieaanpak

- **Reguliere communicatiekanalen.** Persberichten, website, social media, gemeentepagina in Tusken de Marren en de algemene gemeentelijke nieuwsbrief worden ingezet op de belangrijkste momenten.
- **Persoonlijke gesprekken met direct omwonenden.** Omwonenden van de voorgestelde locatie(s) ontvangen aanvullend een gerichte brief met extra informatie over wat het voorstel voor hun directe omgeving betekent, met het contactpunt en met een uitnodiging voor een persoonlijk gesprek of in een kleine groep.
- **Projectpagina www.defryskemarren.nl/vluchtelingen.** De pagina uit fase 1 wordt bijgewerkt met het collegevoorstel, het afwegingskader, het proces, de mogelijkheden om in te spreken en het digitale inbrengformulier.
- **Digitale azc-nieuwsbrief.** We versturen een extra editie rond het voorstel college aan de raad, met duidelijke informatie over de vervolgstappen en de inspraakmogelijkheid.
- **Gesprekken in kleine groepen voor direct omwonenden na het collegebesluit over mogelijke locaties.** Om vragen op te halen en toelichting te geven op het voorstel. We kiezen voor kleine groepen, met meerdere momenten per locatie, zodat er voldoende ruimte is voor gesprek.
- **Contactpunt asielopvang.** We richten één herkenbaar aanspreekpunt in voor vragen en zorgen, via de algemene telefonische en digitale kanalen van de gemeente.
- **Petear.** Het Petear is het formele moment waarop inwoners hun mening aan de gemeenteraad kunnen meegeven. We wijzen hier actief op in al onze communicatie rond fase 2.
- **Debat en Beslút.** Aansluitend neemt de gemeenteraad het besluit. Dit moment en het besluit zelf communiceren we proactief en breed.

4.3 Fase 3: uitwerking

In fase 3 werken we na het raadsbesluit met omwonenden, ondernemers, organisaties en ketenpartners aan de inpassing en randvoorwaarden van de gekozen locatie(s). Hier komt raadplegen in beeld.

Deze beslaat de periode na het raadsbesluit. De locatie(s) zijn dan vastgesteld en we werken samen met omwonenden, ondernemers, organisaties en ketenpartners aan de concrete invulling: hoe zorgen we dat de opvanglocatie goed landt in de omgeving? In deze ligt de nadruk op participatie, met raadplegen als primaire vorm.

Doelen communicatie & participatie fase 3

- Informeren over het raadsbesluit en het vervolgproces van uitwerking en inpassing;
- Informeren over hoe de besluitvorming tot stand is gekomen, inclusief kaders, afwegingen en de rol van het insprekproces in fase 2;
- Informeren over welke onderwerpen in de uitwerking aan de orde zijn (zoals veiligheid, leefbaarheid, verkeer, voorzieningen, beheer, samenleven) en op welke onderdelen inwoners kunnen meedenken;
- Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners uitnodigen om hun kennis en ideeën in te brengen bij de inpassing;
- Beantwoorden van vragen en zorgen via een herkenbaar contactpunt naam geven;
- Bevorderen van bewustwording over vluchtelingen en asielopvang in De Fryske Marren in algemene zin.
- De lokale kennis en ervaring van omwonenden en partners benutten bij de uitwerking en inpassing;
- Zorgen, belangen en wensen in beeld brengen zodat deze meewegen in de uitwerking;
- Bijdragen aan begrip voor elkaar, voor de gemaakte keuzes en voor de uiteindelijke invulling, door zichtbaar te maken wat we ophalen en hoe we daarmee omgaan.

Participatiekader fase 3

Participatie gaat **niet** over:

- de locatiekeuze zelf;
- de wettelijke opgave;
- de COA-richtlijnen.

Deze zijn in fase 2 bestuurlijk afgewogen en in de gemeenteraad vastgesteld.

Participatie gaat in fase 3 **wel** over de onderwerpen waarop inwoners, ondernemers en organisaties reële inbreng kunnen leveren. Denk aan:

- Veiligheid en leefbaarheid in en rond de locatie;
- Verkeersveiligheid en bereikbaarheid;
- Druk op voorzieningen (zoals zorg, onderwijs, sport, recreatie);
- Inrichting en inpassing van de locatie (zoals groen, verlichting, speelvoorzieningen, hekwerk);
- Contact, samenleven en sociale inpassing in de buurt;
- Beheer, toezicht, meldingen en evaluatie.

In hoofdlijnen kiezen we in fase 3 voor informeren en raadplegen. Daar waar een specifiek thema zich ervoor leent, kan een ander niveau, zoals adviseren, passend zijn. Dat wordt per thema bepaald.

Participatieaanpak in twee routes

In fase 3 blijft zorgvuldige, tijdige en heldere informatievoorziening de basis. Vertrekpunt voor de participatie is: in gesprek in kleine kring, aangevuld met laagdrempelige mogelijkheden om online inbreng te leveren. We werken in twee routes, die elkaar versterken en in de communicatie steeds naar elkaar verwijzen. ***De exacte invulling is maatwerk per locatie en per doelgroep.***

Route 1 – Algemeen (gemeente als geheel)

- **Projectpagina www.defryskemarren.nl/vluchtelingen.** De pagina is sinds fase 1 online en wordt in fase 3 uitgebreid met informatie over de uitwerking, een overzicht van bijeenkomsten en een digitaal formulier voor het delen van vragen, zorgen en ideeën.
- **Digitale azc-nieuwsbrief.** Blijft een vast kanaal waarmee we geïnteresseerden periodiek op de hoogte houden van voortgang, keuzes en momenten om mee te denken.
- **Online formulier voor inbreng.** Op de projectpagina staat een formulier waar inwoners, ondernemers en organisaties hun zorgen, wensen en ideeën kunnen delen. Deze inbreng verzamelen we en verwerken we transparant.
- **Reguliere communicatiekanalen.** Persberichten, website, social media, gemeentepagina in Tusken de Marren en de algemene gemeentelijke nieuwsbrief worden ingezet op de belangrijkste momenten.
- **Eén herkenbaar contactpunt.** Het in fase 2 ingerichte contactpunt asielopvang blijft beschikbaar voor vragen en zorgen. Via dit punt kunnen inwoners telefonisch, per e-mail of op afspraak met de gemeente in gesprek.

Route 2 – Specifiek (omgeving gekozen locatie(s); maatwerk per locatie)

- **Gesprekken in kleine groepen (circa 5 tot 10 personen).** Onze hoofdwervorm voor omwonenden. In kleine kring is er ruimte voor iedere deelnemer om vragen te stellen, zorgen te uiten en input te geven. Dit vraagt een grotere tijdsinvestering van de organisatie, omdat er meer sessies nodig zijn, maar levert substantieel meer kwaliteit van gesprek op.
- **Inloopbijeenkomsten per locatie.** Laagdrempelig, niet plenair. Bedoeld om toelichting te geven op de locatie en het vervolg, vragen te beantwoorden en aandachtspunten, zorgen en ideeën op te halen. Kan gecombineerd worden met een aanmeldmogelijkheid voor vervolggesprekken in kleine groep.
- **Werksessies met omwonenden over inpassing.** Per locatie organiseren we één of meer werksessies waarin we samen met omwonenden concreet kijken naar de inpassing en de randvoorwaarden (zoals veiligheid, verkeer, groen, verlichting, beheer).
- **Gerichte brief aan direct betrokkenen.** Na het raadsbesluit ontvangen direct omwonenden een aanvullende brief met uitleg over wat de komst van de locatie in hun omgeving betekent, hoe de uitwerking verloopt en hoe zij mee kunnen denken. Het verspreidingsgebied stellen we per locatie ruim vast.
- **Gesprekken met ondernemers.** Afhankelijk van de locatie een aparte bijeenkomst of individuele gesprekken met ondernemers in de omgeving. Zij hebben deels andere vragen en belangen.

- **Overleg met maatschappelijke organisaties en ketenpartners.** In bestaande en nieuwe overlegvormen stemmen we af met organisaties die een rol spelen bij dagbesteding, onderwijs, zorg, welzijn en veiligheid rond de locatie.

5 Evaluatie

We evalueren het communicatie- en participatietraject in lijn met Wikselwurk: tussentijds en aan het einde van fase 3. In de evaluatie kijken we onder meer naar bereik, representativiteit van de inbreng, kwaliteit van de gesprekken en tevredenheid van deelnemers. De uitkomsten gebruiken we om de aanpak gedurende het traject bij te sturen en om lering mee te nemen naar volgende trajecten.